БАЯН УРГАСЫН ЭЭЭДТЭ—АЛДАР СОЛО!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...най 1921 оной ...ин 21-hээ гарана | № 11 (13631) | 1972 оной январиин 14, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Мүнөөдэр Улаан-Удэ хотодо, оперо ба баледэй театр соо республикын түрүү механизаторнууд болон мелиораторнуудай, кукурузашад болон куузику ургуулагшадай зүблөөн болохонь.

1972 ондо хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абахын түлөө социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ Евлампий Павлович Бутаковой хүтэлбэрилдэг бригадын механизаторнууд жэлһээ жэлдэ ороохо таряанай баян ургаса абадаг. Юһэдэхи табан жэлэй эхиндэ — 1971 ондо энэ бригадынхид гектар бүриһөө 19,5 центнер таряа ургуулжа абаһан байна. Шэнэ жэлдэ эдэнэр нёдондонойхиһоо дутуугүй баян ургаса абаха зорилго урдаа табяад, хабарайнгаа хүдэлмэридэ эршэмтэйгээр бэлдэнэ. Мүнөө бригадын механизаторнууд трактор, машинануудаа заһабарилжа дүүргэхэеэ байна. Үрэһэ хүрэнгэнь тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир, Социалис Ажалай герой Е. П. Бутаков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨ АЖАХЫН МЕХАНИЗАТОРНУУДТА ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахын үйлэдбэрие оньһожоруулха хэрэгтэ аша габьяа ехэтэй байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй Габьяата механизатор** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ иимэ хүнүүдтэ олгохо:

Аверин Федор Михайловичта—Сэлэнгын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй экскаваторщик.

Антонов Матвей Петровичто — Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой механизатор.

Афанасьев Алексей Михайловичта—Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор.

Афанасьев Лазарь Афанасьевичта—Бэшүүрэй аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй заһабарилгын мастерскойе даагша.

Ачитуева Гармажап Нимаевнада—Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизатор.

Базаров Агбан Тыкшеевичтэ—Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой механизатор.

Батожапов Цыдып-Доржи Нимаевичта—Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой механизатор.

Батуев Даши Пинхузаевичта—Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхозой механизатор.

Батуев Доржи Пурбуевичта—Улаан-Үдын аймагай «Улаан Ороно» колхозой механизатор.

Батурин Иван Самуиловичта—Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой механизатор.

Бутаков Евлампий Павловичта—Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой.

Воронков Евгений Фёдоровичто—«Бурводстрой» трестын Мухар-Шэбэрэй уһалууриин системын управлениин экскаваторщик.

Гомбоев Шултым Лопсоновичто—Ахын аймагай «Улаан-Аха» колхозой механизатор.

Гонтарь Павел Васильевичта—«Бурводстрой» трестын Улаан-Үдын нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын ахалагша буровой мастер.

Горюнов Леон Потаповичта—Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозой механизатор.

Густомесов Виктор Анатольевичто—Хяагтын аймагай электросетиин электромеханик.

Грешилов Дмитрий Ивановичта—Хэжэнгын аймагай Чесаачын совхозой механизатор.

Григорьев Емельян Федуловичта—Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхозой механизатор.

Дабаев Ширап Бабудаевичта—Хориин аймагай Үдын совхозой механизатор.

Дамбаев Добсон Тудуповичта—Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой главна инженер.

Дареев Цыденжап Батуевичта—Захаамиинай аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй слесарь.

Дарижапов Дымбрыл Шагдуровичта—Захаамиинай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизатор.

Дарижапов Тудуп Цыреновичтэ—Захаамиинай аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлые эрхилэгшэ.

Екимов Иван Калистратовичта—Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой механизатор.

Жамбалов Георгий Гончиковичто—Яруунын аймагай «Победа» колхозой механизатор.

Жерлов Артамон Федотовичто — Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын-механическа заводой слесарь.

Жигжитов Базар Доржиевичта—Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

Залуцкий Николай Николаевичта—Кабанскын аймагай Байгалай совхозой механизатор.

Зверьков Георгий Ивановичта—Баргажанай аймагай Баргажанай совхозой механизатор.

Иванов Георгий Калиновичта—Мухар-Шэбэрэй аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй тракторист.

(Түгэсхэлынь 3- дахи нюурта).

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...УБЛИКЫН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ ...РЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕР ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...бликын хүдөө ажахын үйлэдбэрие оньһожоруулха ба зайн ...ээр хангаха хэрэгтэ аша габьяа ехэтэй байһанайнь түлөө ... **АССР-эй Габьяата инженер** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ иимэ ...э олгохо:

...аев Дамби Дабаевичта—Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын-ме...а заводой главна инженерэй орлогшо.

...етов Дмитрий Андреевичтэ — Сэлэнгын аймагай «Сельхоз... нэгэдэлэй главна инженер.

...ров Владимир Петровичто — Буряадай АССР-эй «Птице...естын главна инженер.

...ков Станислав Семёновичто — Кабанскын аймагай «Бай...» совхозой инженер-механик.

...лов Аюша Аюдаевичта— Түнхэнэй аймагай Туранай ... директор.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

...Үдэ, Соведүүдэй байшан. ...оной январиин 12.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...УБЛИКЫН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ ...ДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА АГРОНОМ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...бликын хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ аша габьяа ехэтэй ...нь түлөө **Буряадай АССР-эй Габьяата агроном** гэһэн хүндэтэ ...ргэ иимэ хүнүүдтэ олгохо:

...усов Георгий Михайловичта — Кабанскын аймагай Оймороой ... главна агроном.

...ёв Савелий Евсеевичтэ—Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй ...тэ колхозой главна агроном.

...рынова Лубсан Будаевнада — Улаан-Үдын аймагай Ивал...шалга-үйлэдбэриин ажахын агроном-овощевод.

...едова Галина Александровнада — Хяагтын аймагай «Друж...озой главна агроном.

...ев Иван Екимовичтэ — Кабанскын аймагай «Кабанский» ... главна агроном.

...нгармаев Ширенбе Цыренгармаевичта — Захаамиинай ай...алшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хү...ын управлениин главна агроном.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

...Үдэ, Соведүүдэй байшан. ...оной январиин 12.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй слесарь, электрогагнуурша, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Петр ТУРБАНИТОВ.

Баргажанай аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлдэ олон жэлдэ ажаллаһан слесарь, сомоной Соведэй депутат Хубулэй ЭРДЫНЕЕВ.

Бэшүүрэй совхозой үнинэй механизатор, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой Павел СЛЕПНЕВ.

Түнхэнэй аймагай «Маяк» колхозой механизатор Константин Егорович ДЕМИН.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Республикын хүдөө ажахын механизаторнуудые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар иимэ хүнүүдые шагнаха:

Бадмацыренов Цыден Базаровичые — Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга - үйлэдбэриин ажахын тракторист.

Баженов Владимир Матвеевичые—Бэшүүрэй аймагай Хёлгын совхозой механизатор.

Балаганский Илларион Николаевичые—Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой комбайнер.

Батоцыренов Цыден-Еши Базаржаповичые—Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын совхозой тракторна бригадын бригадир.

Гаськов Александр Федоровичые—Зэдын аймагай «Заречный» совхозой комбайнер.

Дылгеров Бадма Шойсороновичые—Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой тракторист.

Заиграев Павел Емельяновичые—Загарайн аймагай «Гигант» колхозой тракторна бригадын бригадир.

Калашников Потап Яковлевичые—Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой механизатор.

Ковалевский Михаил Ивановичые — Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир.

Кожевников Михаил Зиновьевичые—Кабанскын аймагай Оймороой совхозой тракторист.

Мужанов Дугар Будаевичые—Баргажанай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тракторист.

Найданов Владимир Цынгеевичые—Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой тракторист.

Ошоров Владимир Дашеевичые—Ахын аймагай «50 лет Октября» колхозой тракторист.

Раднатаров Цырен-Доржи Дашиевичые—Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой механизатор.

Разуваев Финоген Андреевичые—«Бурводстрой» трестын автобазын механизатор.

Ринчинов Даши Шараповичые—Баунтын аймагай «Заветы Ленина» колхозой механизатор.

Сангаев Бато-Мунхо Цыреновичые — Хурамхаанай аймагай Аргатын совхозой главна инженер.

Серебренников Георгий Степановичые—Хурамхаанай аймагай Һахалиин совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

Цыренжапов Дондок Гончиковичые—Хориин аймагай «Георгиевский» совхозой тракторист.

Шелкунов Василий Евгентьевичые — Захаамиинай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой механизатор.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1972 оной январиин 12.

...АЙГАА ДАРЫ БОЛЮУЛАГ!

...эй үедэ Вьетнамай Демо...ска Республикын газар ... Америкын империалист... дахинаа харата муухай...бомбодожо байһан ушар со...үүдэй уур сухал ехээр хүр... Манай республикын хү...шэд, таряашад болон ин...енци оронойнгоо бүхы ...тай хамта Америкын сэ...эй хэрзэгы шэрүүн ... ехээр буруушаажа байна...дүүлнэ.

...дэр нэгэдэхи халаанда хү...эй ажалаа дүүргэхэ үе...ель бүтээдэг, модо болбо...аг Буряадай комбинадай ... хюрөөдэлгын ехэ це...ёрдохи дабхарта хүн зон ...о сугларба. Тэдэнэй дун...дэлмэришэн ангиин элдэб ...гшэдые, хүгшэншье, за... хүнүүдые хаража болохо ... Ута цехэй нэгэ ханада та... хэдэн уряа лозунгнууд хү... анхарал татана. «Вьетнам ... гараа бү хүргэгты!» гэжэ ...эй нэгэндэ бэшэгдэнхэй.

...мбинадай партийна бюрогой ...тарь Ф. Ф. Абросов митинг ... зууураа, Хойто Вьетнамай ... дайда дээрэ дахинаа хүсэ ... бомбонуудай олоор хаягда...тарһшье гэм зэмэгүй үбгэд, хүг..., эхэнэрнүүд болон үхибүү...дэй хэдэн мянгаараа алуулагдажа байһан тухай, Америкын империалистнуудай хэрзэгы муухай аашые дэлхэйн бүхы арадуудай, тэрэшэлэн совет хүнүүдэй үзэн ядажа байһан тухай, эрэлхэг зоригто вьетнам арадай тэмсэлые совет хүнүүдэй ехээр дэмжэдэг тухай мэдүүлээ.

Митинг дээрэ комбинадай хүдэлмэришэдэй хэдэн түлөөлэгшэд үгэ хэлэжэ, Америкын империалистнуудай хэрзэгы шэрүүн аашые ехээр буруушааһан байна.

Түүхэй эдэй цехэй оператор, коммунист С. А. Зондалов үгэ абаха зуураа, ингэжэ хэлээ:

— Шэнэ жэлэй гарахын урдахана Вьетнамай Демократическа Республикын газар дээрэ Америкын самолёдууд хүсэтэ бомбонуудые олоор хаяжа эхилбэ гэһэн мэдээсэл дуулахадаа, бидэ, хүдэлмэришэд ехээр дураа гутаабди. Вьетнам арадта саашадаашье туһалхабди гэһэн Совет правительствын мэдүүлгые бидэнэр һайшаан дэмжэнэбди. Вьетнам арадай баатарлиг тэмсэл дэмжэһэнэй харюу болгон, түсэбһөө гадуур продукци гаргахабди.

Мебельнэ фабрикын мүлигшэ, комсомолой гэшүүн М. В. Паус үгэ хэлэхэдээ, Вьетнамай Демократическа Республикын амгалан хото, тосхонуудта ехэ аюулай тохёолдоһондонь һанаагаа зобожо байһанаа мэдүүлээ.

— Манай цехэй бүхы хүдэлмэришэд Хойто Вьетнамые бомбодолго тушаа Совет правительствын зорюулһан мэдүүлгые һайшаан дэмжэнэ, Америкын империалистнууд амгалан арадай газар дээрэ һандарал һүйдхэл ушаруулхаяа дары болихо ёһотой гэһэн эрилтэ табина,—гэжэ, нүхэр Паус үгэеэ дүүргэбэ.

Модо хюрөөдэдэг цехэй мастер Н. А. Борисов, сэрэгэй албанһаа бусажа ерээд, комбинадта хүдэлжэ байһан И. Н. Иванов, комбинадай главна инженер Н. Т. Кузьминов болон бусад митинг дээрэ үгэ хэлэжэ, Америкын империалистнуудай харата муухай үйлэ хэрэгые ехээр буруушаажа байһанаа мэдүүлһэн байна.

Комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд митинг дээрээ шиидхэбэри баталан абаа. Вьетнамай Демократическа Республикые Америкын самолёдуудай хайра гамгүйгөөр бомбодолгые ехээр буруушаанабди, баатарлиг вьетнам арадта Совет правительствын хүргэжэ байһан туһаламжа дэмжэнэбди гэжэ тэрэ резолюци соонь хэлэгдэнэ.

И. БАЛЬДИРОВ, манай корр.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

Аха дүү республиканууддай искусство

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). СССР-эй эмхидхэн байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Грузиин, Армениин, Азербайджанай уран зураашадай зохёол бүтээлнүүдэй выставкэ январиин 12-то Ородой музей соо нээгдэв. Закавказиин республиканаудай түүхэ ба мүнөөнэй байдалые уран хурсаар зураглан харуулһан тоһон зурагай скульптурын, графикын 300 шахуу зохёолнууд эндэ табигдаа.

Бакугай нефтьшэдэй, Руставиин металлургнуудай, Ереванай ГЭС-эй барилгашадай зохёон байгуулхы ажал, манай мүнөө сагай хүнүүдэй үдэр бүриин хэрэг ба образуудынь уран зурагууд, скульптурна бүтээлнүүд дотор найруулагдан харуулагданхай. Шота Руставелиин «Барасай арһа хэдэрһэн баатар» гэжэ поэмэдэ, «Давид Сасунский» гэжэ армян арадай үльгэр домогто зорюулагдаһан хэдэн олон графическа зурагууд табигдаа.

Энэ выставкэ Г. Д. Гелованиин, М. С. Сарьянай, Е. С. Кочарай, С. Б. Вирсаладзиин, бусад мастернуудай бүтээлнүүдтэй, залуу уран зураашадай, скульптурнуудай, графигуудай зохёолнуудтай танилсуулха зорилготой.

ПАРТИИН НАЙДАМТАЙ ТҮШЭГ ТУЛГУУРИ

Москва хотын партийна эхин организацинуудай секретарьнарай зүблөөн Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо январиин 12-то болоо. Энэ зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1971 оной) Пленумэй тогтоолнуудые бэелүүлхэ зорилго дүүргэхын тула ниислэл хотын партийна эхин организацинуудай ябуулжа байгаа хүдэлмэрие зүбшэн хэлсэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь **В. В. Гришин** сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, элидхэл хээ.

Ниислэл хотын заводууд болон фабриканудай, институдууд ба научна эмхи зургаануудай коммунистнуудай түлөөлэгшэд КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр партийна эхин организацинуудай хэхэ хүдэлмэриин тон шухала шэглэлнүүд тухай һонирхолтойгоор хэлэбэ. Тэдэнэр бүгэдөөрэн КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1971 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, Коммунис партиин, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедэй дотоодын ба гадаадын политикые, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ажал ябуулгые нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа.

Нэгэдэхи ГПЗ-гэй парткомой секретарь П. З. Сорокин, «Красная Роза» гэжэ торгоной комбинадай парткомой секретарь М. Ф. Яковлева, Бауманай нэрэмжэтэ МВТУ-гай парткомой секретарь Л. М. Терещенко, хоёрдохи автобусно паркын парткомой секретарь Н. П. Орлов, Московско Ленинскэ универмагай партбюрогой секретарь Н. И. Позднякова, главмосстройн гурбадахи мосстрой гэжэ трестын парткомой секретарь С. С. Харчев, химическэ машина бүтээлгын научно-шэнжэлэлгын институдай парткомой секретарь Э. Г. Заводовский гэгшэд үгэ хэлээ.

Ниислэл хотын партийна организацинууд саашадаашье партиин найдамтай түшэг тулгууринь байха, КПСС-эй Ленинскэ ЦК-е тойруулан коммунистнуудые, бүхы ажалшадые бүри нягтаар эмхидхэн жагсааха, партиин хараалһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ хамаг хүсэ шадалаа зорюулха гээд батаар этигэнхэй байһанаа зүблөөндэ хабаадагшад партиин Центральна Комитедтэ эльгээхээр баталан абаһан бэшэг дотороо элирхэйлэн мэдүүлнэ.

(ТАСС).

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД, ТЭДЭНЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Мүнөө үе сагай ниитын ажабайдалай табижа байһан оло олон асуудалнуудай нэгэниинь хадаа партиин үзэл сурталай хүдэлмэри улам һайжаруулха, коммунистнуудые политическэ үндэр мэдэрэлтэй болгохо тухай КПСС-эй съезд дээрэ заагдаа һэн.

Ажахы болон культурын байгуулалтын ямаршье һалбарида экономикынцье, политическэ, эмхидхэлэйшье хүдэлмэриие нэн түрүүн кадрнууд шиидхэдэг гээшэ ааб даа. Ямаршье тушаалтай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэри эмхидхэгшэ байхаһаа гадна, мүн хүмүүжүүлэгшэ байха ёһотой, үзэл сурталай хүдэлмэридэ хүтэлбэрилэгшэдые, инженернүүд, технигүүдые хабаадуулха хэрэгтэй — гээд партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо заагдана.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ дээшэлүүлхын тулада эдэнэртэй ябуулдаг хүдэлмэриие нэгэ гуримтай болгобол һайн байха. Эдэнэрэй теоретическэ эрдэм мэргэжэлыень, эмхидхэхы шадабариинь дээшэлүүлхээр энэ хүдэлмэри ябуулха гэгдэһэн байгаа. Хүтэлбэрилэгшэ бүхэн марксизм-ленинизмын сурталай үндэһэ һуури шудалха, парти ба гүрэнэйнгөө шиидхэжэ байһан политическэ уг зорилго тобойсо хараха, мэргэжэлээ табан хургандаал мэдэхэ, улад зонтой хүдэлжэ шадаха, ажалые научнаар эмхидхэхэ гуримуудые бодотоор хэрэглэжэ шадаха — иимэ байха ёһотой. Партийна, комсомолой, профсоюзай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, предприятинуудай директорнүүд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр даалгагдаһан хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадагаараа үльгэр жэшээ харуулха, даруу түни зан абаритай, түйлаһан амжалтаяа шүүмжэлхы ёһоор хараха, зоной дунда хүндэтэй байха зэргэтэй.

Игэжэ хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэ улам ехэ эрилтэ табигдадаг болоһон дээрэһээ, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, партиин Загарайн райком хүтэлбэрилхы кадрнуудтай ябуулдаг хүдэлмэреэ улам шангадхаха гэжэ шиидээ һэн.

Үзэл сурталай бүхы хүдэлмэри тааралдуулан ябуулха, ударидахын тулада КПСС-эй райкомой дэргэдэ үзэл сурталай хүдэлмэри эрхилхэ комисси байгуулагданхай. Энэ комисси хадаа аймаг дотороо политическэ, хүмүүжүүлгын асуудалнуудые шиидхэдэг юм. Эдэнь юуб гэхэдэ, КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые олониитын дунда нэбтэрүүлхэ, шэнэ табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын тула социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ. Марксистско-ленинскэ һуралсал, кадрнуудай экономическа һуралсал болоно.

Социалис мүрысөө саашадань улам һайнаар эмхидхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой гарамсаар колхозууд, совхозуудай партийна организацинуудай секретарьнарай, профсоюзай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй һуралсалые үндэһөөрнь хубилгаһан байгаабди. Мүнөө ажахынуудта ошоко, эдэнэр һуралсадаг болонхой. Ямар асуудал хэлсэгдэнэб гэхэдэ, үйлдвөгэй ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха тухайда хөөрэлдэдэг юм. Жэшээнь, 1971 оной сентябрь һарада «Гигант» колхоздо иимэ һуралсал болоо һэн. «Кадрнуудай экономическа һуралсал, ажахые ударидаха шэнэ арга» гэһэн асуудалаар тус колхозой түрүүлэгшэ А. Б. Смолин, «Колхознигуудай дунда социалис мүрысөө, ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ тухайда» партийна организациин секретарь Б. И. Бачеев гэгшэдэй элидхэлнүүдые семинарта хабаадагшад шагнаһан байна. Удаань эдэнэр эбэртэ бодо малай барилганууды (комплекс), механизаторнуудай полевой стан ошожо хараа, социалис мүрысөөн яажа эмхидхэгдэнэб, зураглан харуулһан хэрэгсэлнүүдтэй танилсаһан, малшад, механизаторнуудай дунда мүрысөө эмхидхэхэ, политическэ хүдэлмэри ябуулха талаар туһатай зүбшэл, жэшээ абамаар юумэ хараһан байна.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэри эмхидхэхэ, коллективтээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ социалис мүрысөөнэй ашатай туһатай байһые семинарта хабаадагшад бодото байдал дээрэһээ хараба.

Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һарада Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо мүн лэ иимэ семинар үнгэргэгдэбэ. Хэдэхэн жэлэй урда тээ энэ колхоз аймаг дотороо гээгдэнги ажахынуудай нэгэн байдаг һэн. Һүүлэй жэлнүүдтэ партийна организациин, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй шадамараар ударидаһанай ашаар ажал хэрэгынь заһарһан, һайжарһан байгаа. 1971 оной дүнгүүдээр түсэбтэ бүхы даалгабаринуудай, тэрэ тоодо мяха, һү, ноохо, таряа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээ. Һүүлэй үедэ олон гэр байра, соёлой болон ниитын хангалгын эмхи зургаануудай байшангууд эндэ баригдаа.

Партийна организаци ба социалис мүрысөөн гэһэн асуудалаар тус колхозой партийна организациин секретарь А. Б. Ишигенов энэ семинар дээрэ элидхэл хээ.

Колхознигуудай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэри гуримтай, системэтэй болонхой. Бүхы коммунистнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд лекци уншадаг, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хабаададаг, хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта социалис мүрысөө эмхидхэлсэдэг гэжэ семинарта хабаадагшад һайшаан танилсаа һэн. Мүн зураглан харуулһан хэрэгсэлнүүдынь удхаараа хурса, түхэл шэнжээрээ уран гоё гэжэ эдэнэр һайшаагаа. Үнгэрэгшэ жэлэй намар нүхэр Ишигенов харуулан ойлгуулха агитациин хэрэгсэлнүүдые бултыень шэнэлүүлээ һэн. Эдэнь бултанай жэшээ абамаар болоод байна.

Семинарта хабаадагшад партийна кабинедэй, библиотекын, клубай хүдэлмэритэй танилсаа, 1-дэхи һаалиин фермэдэ, Ээрэ гэжэ нютагта байрлаһан хонишодой отарада ябажа хараа.

Иимэ һуралсал эмхидхэхэдэ, алишье талаһаа һайн. Семинарай болоһон ажахы бүхы юумэеэ өөдэнь татана, харюусалгыень улам дээшэлүүлнэ. Нүгөө талаһаа семинарта хабаадагшад нүхэдэйнгөө дүй дүршэл хаража, һургаал абана.

Промышленна предприятинуудай партийна организацинуудай секретарьнартай мүн лэ иимэ һуралсал хүдөөгэйхидһөө аминдань эмхидхэгдэдэг юм. 1971 оной декабрь һарада «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениидэ аймагай промышленна предприятинуудай партийна организацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргэгдөө һэн. Эндэхи партийна, профсоюзай, комсомолой организаци семинарта һайса бэлдэһэн байгаа һэн. Коллективтээ мүрысөө эмхидхэдэг, ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдагаа дууһан харуулаа. Аша үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ, шадамараар хүмүүжүүлхэ гэһэн асуудалаар карьероуправлениин директор П. С. Сафронов, коллективэй гэшүүдые хүмүүжүүлхэ талаар партийна организациин ябуулдаг хүдэлмэри тухайда парторганизациин секретарь В. П. Гнатюк, социалис мүрысөө эмхидхэдэг тухайда М. П. Зимин гэгшэд элидхэлнүүдые хээ.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада предприятиин хүтэлбэрилэгшэд, ниитын эмхинүүдтэй сугтаа партийна организациин хэжэ байһан хүдэлмэриие семинарта хабаадагшад хараһан байна. «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлени 1971 оной түсэбые бүхы һалбаринуудаар сүм дүүргээ. Игэжэ аймаг дотороо түрүү предприятинуудай зэргэдэ оронхой. Мүрысөө эмхидхэхэдээ хүн бүхэндэ уялга абхуулха хүдэлмэри партийна, профсоюзай организацинууд ябуулһан байгаа Тэрэнэй ашаар тус коллективтэ хүдэлдэг 660 хүнэй 535-ниинь 1972 оной уялга абанхай. Хүдэлмэришэдһөө гадна, бүхы инженернүүд, технигүүд, үйлэдбэриин командирнууд иимэ уялга абана. Үрэмдэгшэ-коммунист А. К. Ложкин табан жэлэй түсэб дүрбэн жэлдэ дүүргэхэ уялга абанхай. Энэ үүсхэлыень коллективэй гэшүүд дэмжээ. Үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэд — директор П. С. Сафронов, главна инженер М. Г. Ганицев, таһагай начальник А. Н. Матвеев, директорэй орлогшо В. И. Охотников гэгшэд өөһэдөө мүрысөө эмхидхэхэ, юумэ үүсхэхэ хэрэгтэ хүнгэн, ехэ һэргэг уладууд юм.

Ажахын ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри илгадаггүй, хоюулайень адли тэгшэ ябуулдаг, шадамар эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ гүүлдэг хүтэлбэрилэгшэд манайда яһалашье бии юм. Жэшээнь, «Татарский ключ» карьероуправлениин директор П. С. Сафронов — ажахын бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ, үйлэдбэри шадамар эмхидхэгшэ гэжэ тоотой. Ниитынь уялга — лектор юм. Үзэл сурталай хүдэлмэреэр һонирходог, ажалшадай һанамжа дурадхалда анхаралтайгаар хандадаг. Участогуудаар, залуушуулай хамтын байрануудаар директорэй ябажа байхыень харахат, хүдэлмэришэдтэйгээ ходо хөөрэлдэдэг, зүбшэдэг зантай. П. С. Сафронов ехэ юумэ мэдэхэ, хёрхо нюдэтэй, ямаршье сагта лекци уншаха, предприятиингаа зорилго тухай, партиин политикын шухала асуудалаар зонтоёо хөөрэлдэхэ — иимэ хүн юм. Экономическа асуудалнуудые коммунис хүмүүжүүлгэһээ таһалхагүй, гол анхаралдань ходо хүн байдаг — иимээр ударидадаг онолтой хүтэлбэрилэгшэ юумэл даа.

Политикын талаар үндэр мэдэрэлтэй байха гээшэ өөртөөшье, бусадташье табигдадаг коммунис эрилтэ мүн гээд нүхэр Сафронов тоолодог юм. Үдэр бүриингөө алхамуудые аласай зорилгонуудтай тааралдуулжа шададаг, бүхы хүсэ шадалаа, оюун бэлигээ ниитын хэрэгтэ хандуулдаг хүтэлбэрилэгшэдэй тоодо нүхэр Сафронов оронол даа. Партийна һуралсалай 117 пропагандистнарай 62-ынь промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэдэнэй орлогшонор байха. Онохойн модоной комбинадай главна инженер Н. Ф. Опак, Горхоной леспромхозой директор В. М. Чулков, Шулуутайн леспромхозой директорэй орлогшо А. С. Лебедев, Хандагатайн леспромхозой главна инженер В. Р. Ворожейкин болон бусад эдэнэрэй тоодо орол соно.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые партиин райком политическэ хүдэлмэридэ олоор хабаадуулхые оролдодог байна. Лекцноһо, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, ажахын, эмхидхэлэй-партийна, үзэл сурталай асуудалнуудаар болоһон теоретическэ, практическа конференцинүүдые бэлдэхэ хэрэгтэ эдэнэр хабаадалсадаг юм. Гадна марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй филиал манай аймагта мүнөө жэлдэ нээгдээ һэн. Эндэ 80 хүн һуралсана. Эдэнэр политическэ хүдэлмэридэ ходо ябалсадаг зонууднайл даа.

Манай аймагай хүтэлбэрилхы бүхы хүдэлмэришэд бултадаа хүмүүжүүлгын, политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана гэхын аргагүй даа. Эдэнэрэй зарим өөһэдынгөөшье эрдэм дээшэлүүлхын тулада өөдэтэй хүдэлдэггүй байха.

Мүнөөнэй улам ургажа байгаа эрилтэдэ хүрэмэ хүтэлбэрилэгшэд байхын тулада эдэнэр шадамар бэрхэ эмхидхэгшэд байхаһаа гадна, бэрхэ хүмүүжүүлэгшэд байха, ажалшадай үрэ ехэтэйгээр хүдэлхэ эрхэ нүхэсэл коллективтээ байгуулжа шадаха эрилтэ табигдана. Партиин энэ эрилтые бэелүүлхын тулада райком оролдохо юм.

Ю. САХАРОВСКИЙ,
КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

НАРҺАТА. Яруунын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан эндэ боложо үнгэрбэ. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. А. Албашеев партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй дүнгүүд ба аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан Нарһатын совхозой директор А. Д. Дамеев, Нисэнгын совхозой парткомой секретарь А. Ц. Сультимов, «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ Н. Ю. Намсараев болон бусад КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй абаһан шиидхэбэринүүдые бүримүһэн һайшаан дэмжэжэ байһанаа, юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы арга боломжонуудаа элсүүлхэ зорилготой байһанаа элирхэйлбэ.

Пленумэй хүдэлмэридэ республикын хүдөө ажахын министр В. В. Саганов хабаадалсажа, суглаарагшадай үмэнэ үгэ хэлэһэн байна.

Ц. ГАЛСАНОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

Василий Болдохонов трамвайн управлениин депогой техническэ хиналтын таһагта мастераар хүдэлдэг юм. Тэрэ Сэлэнгын индустриальна техникум дүүргэһэн. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Трамвайнуудай заһабари нарииаар хинан шалгадаг юм. Мүн лэ ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

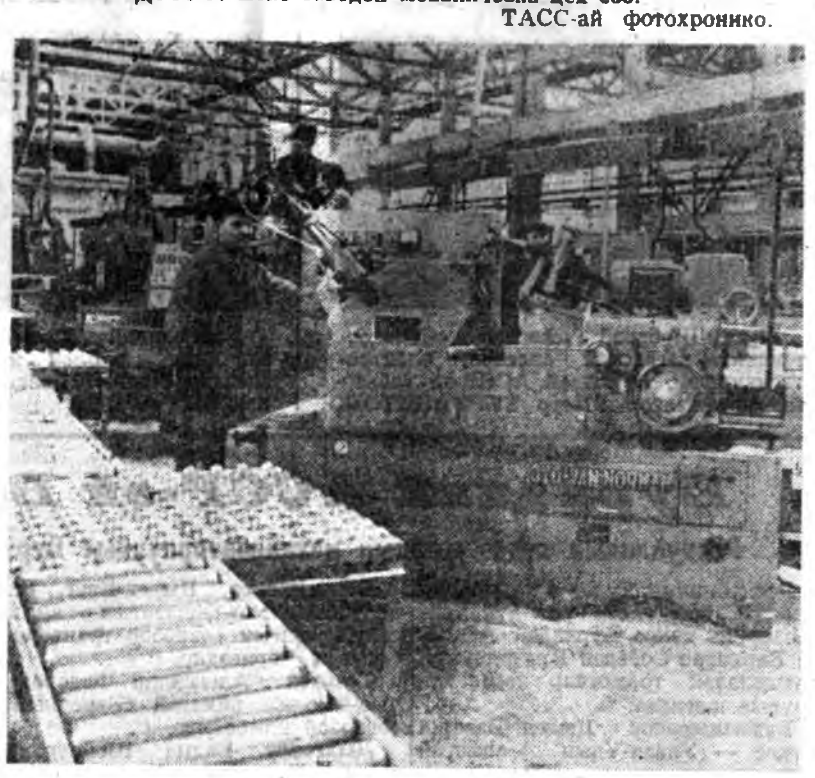
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастер Василий Болдохонов слесарь В. А. Пономаренкын хэһэн продукциин шанар шалгажа байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. Холодильнигуудта хэрэглэгдэдэг компрессорнүүдые бүтээхэ томохон завод Сумгаит хотодо баригдаба. Энэ заводто жэлдээ 1 миллион компрессор бүтээгдэхэ юм. Тус заводой цехүүд соо Японой фирмэнүүдтэ бүтээгдэһэн оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ заводой механическа цех соо.

ТАСС-ай фотохронико.

ДҮБЖЭР ТААБА ЖҮГДЭР ХОЁР

Жомболгой хүүргын урдахи гүбээ дээрэһээ баруун тээшээ шэртэбэл, Шарзын тала альган дээрэш харагдахадал гэхэ. Баруун фермын гэрнүүд, шэбээн хара шулуунуудые нэгэ газарта суглуулжархиһандал, бөөгнэрэн харагдана. Тээ саанань бар хара тайга лүнхын нэмжынэ. Үнэн дээрээ даншье тиимэ бэшэ даа. Тэрэнэй дүүрэхэтэй адли баһа тала. Баруун Шарза.

Дүрбэн тээһээ хада хабсагайнуудта хашуулһан. Урда захаарнь үбэлдөө хүрэдэггүй, хододоо бүлеэн уһатай, загаһа нугаһаар баян Жомболог гол. Газар дорохи халуун уһан ехээр Жомбологто ородог.

Жомболгой хүүргэ гараад, баруулжаа хатарган ябанаб. Уданшьегүй шэнэхэн гэрэй ойро зогсобоб. Сэргэдэнь морёо уяад, гэр тээшэ гэшхэлэн ябатарни, хуушанаймни танил Жүгдэр Хайдакович энеэбхилһээр урдаһаам гарабал даа. Удаан болоожо уулзаһандаа баясаабди.

Жүгдэр Хайдакович Зүүн Шарзынгаа сабшалан уһалха, сэбэрлэхэ гэжэ үбэлжөөндөө үлаһэн байба.

Газар, ургаса тухай хөөрэлдэбэбди. Энээн тухай хөөрэхэдөө тэрэнэй шарайнь ондоо болошохо юм. Газар хүниие тэжээнэ. Тэрээндэ эзэн ёһоор, анхаралтайгаар хандаха гээшэ бултанай уялга гэжэ тэрэ тоолодог. Өөрөө эгээл тиигэжэ хандадаг. Газарта һайнаар хандабал, ургаса баян байха. Ургасын байбал хүдөө ажахын бүхы һалбари хүгжэхэ. Ажаһуудал дээшэлхэ. Игэжэл нүхэрни хөөрэбэ.

Жүгдэр Хайдакович Мандагаев үнинэй луговод. Дүшөөд наһаяа дүүрэжэ, дүүрэн һанаатай, урин зөөлэн шэг шарайтай үндэр тэгшэ бэетэй. Үрөөһэн гарынь муушаг. Зүб лэ даа. Дайнай тэмдэг. Теэд Жүгдэр ехэ даруу зантай. Хөөрүү хүнэй хэдэн үгэ шалитар нэгэл хэлэхэ. «Би дайнда ябааб, шархатааб»—гэжэ хэлэхыень нэгэтэшье дуулахагүйт. Дайнай галта жэлнүүдтэ Ленинград шадар дүтэ Волховско фронтдо ябаа. Хоёр дахин зүүн гар, шэлэ хударaa шархатаһан. Дайшалхы хэдэн медальнуудтай. Тэдэнээ эгээл хүндэтэй үдэр — Илалтын үдэртэ зүүдэг заншалтай. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ ото түрэл колхоздоо хүдэлнэ. Тэрэнэй хээгүй ажал байхагүй.

— Зай, Володя, энэ баруун тээмнай Дүбжэр таабаймнай бии. Ошоё,—гэжэ Жүгдэр Хайдакович дурадхаба. — Баһал нам шэнги баруун Шарзаяа уһална, арилгана. Гурбан хүндэ бүри хүхюутэй байха бэшэ гү?—гэжэ урдаһаам хаража, юун гэжэ харюусахыем хүлеэн һууба.

Би зүбшөөбэб.

Бидэнэй ерэхэдэ Дүбжэр таабай ажалһаа һаял бууһан байба. Гэрэйнгээ газаа гал түлижэ, сай бусалгахаа түхеэрнэ.

Далаад наһатай болоожо ябаһан Дүбжэр Цыбикович Патархеев үшөөл сарюун, хүнгэн зандаа. Энеэбхилһэн согтой хүхюун, баяраар гэрэлтэнэ, хирбэгэр, хара һахалаа мушхасагаана.

Дүбжэр таабай газар арилгаха, уһалха дүршэлдэ бүри бага наһанһаа эсэгэеэ дахан ябажа дадаһан байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ баруун Шарзада ажаллана. Жэл бүхэндэ һайн ургаса абадаг заншалтай.

ЗУРАГЛАЛ

ЖАРГАЛАЙ БУЛАГ— ҮНЭН СЭХЭ АЖАЛ

Гэгээржэ, һүүлшын одо мүшэдэй ониб-аниб гэжэ байхада, һаалишад бододог. Үглөөнэй хүйтэн агаарта гарахада, досоо гансата хүнгэн һэргүү болорд орхидог. Үнеэдэй байра соо һаалишадай шанга шангаар дуугаралдаха дуулдана. Энэмнай Буда-Ханда Дараевна Жамьяновагай даадаг коммунис ажалай фермэ гээшэ.

Наһатай сэрэгшэдэй хөөрэлдэдэгөөр ямаршье байлдаан үүр сайлганаар эхилдэг гэжэ ойлгоһоноо мүнөө һананаб. Мүнөө энэ үглөөгүүр эртэ, түрүү зэргэдэ ябаһан эдэ һаалишадай дунда болоһон хөөрэлдөөн бүришье элеэр намда хадуугдана.

Харахада, үшөө залуу хүнгэн гэшхэдэлтэй эхэнэр, фермые даагша Буда-Ханда Дараевнатай би эндэ уулзабаб.

Нүхэр Жамьянова өөр тухайгаа хөөрэсэгүй. Харин һаалишад тухайгаал дуратайгаар хөөрэнэ.

Партиин XXIV съездын һүүлээр Буда-Ханда Дараевна гээгдэнги байһан Толгойн фермэдэ ажаллаха хүсэлтэй байһанаа мэдүүлээ һэн. Хэжэнгын совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ байһан хүнэй энэ ажалда ороходонь, хүнүүд гайхажашье болоо ёһотой.

Октябриин революциин орденой кавалер, ажалай ветеран, гушаад ондо комсомол ябаһан Буда-Ханда Дараевна баян намтартай. Тэрэнэй бүхы наһаниинь Хэжэнгэ нютагай хүгжэлтын замтай нягта холбоотой.

Хэжэнгэ тосхоной захада оршоһон фермэ тээшээ үглөө бүхэндэ Буда-Ханда Дараевна ошохо бүрөө түрэл нютагайнгаа хада уулануудые хаража, бага балшар наһаяа һанаад һанаад орхидог.

Арба нэгэ наһатай болоторoo, гэрэйнгээ ажалда хамһалсаа. 1931 ондо арбан хоёртой басаган Хандагайтын эхин һургуулида ябажа эхилээ һэн. Үдэртөө ажал хээд, үдэшэ хазаар морёор Сэгээн хүһанай арада оршоһон һургуулида ошодог һэн.

1937 ондо Буда-Ханда Хэжэнгын һургуулиин долоодохи класс дүүргэжэ, ехэ наһатанда ном заажа эхилээ бэлэй. Тэрэ Ушхайтынгаа үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүнүүдые эрдэмдэ һургахаһаа гадна, улаан булан, клубые даадаг байгаа. Тиигэжэ полевой стануудаар ходол ябадаг һэн.

Хаа хаанагүй тэрэниие хүнүүд хүлеэжэ байха. Һайхан сэдьхэлтэй, даруу зантай энэ басагые хүнүүд баяртайгаар угтагша һэн. Хорёод наһатайдаа сомоной Соведэй депутатадаар һунгагдаа. Һүүлдэнь сомсоведэй секретаряар, түрүүлэгшээр хүдэлөө. Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай үедэ Буда-Ханда Жамьянова партида ороо һэн. Колхозой түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлөө.

Мүнөө Буда-Ханда Дараевна таби гаража ябана. Теэд залуугайхидаал адли хүнгэн. Үглөөгүүр эртэ фермэдэ ошожо, бүхы һаалишадаараа хөөрэлдэжэ үрдинэ.

Нүхэр Жамьяновагай түрүүн ерэхэдэ, энэ фермэ ехэ гээгдэнги байһан юм. Тэрэ бүхы һаалишадые суглуулаад, дутуу дундануудаа яажа усадхаха тухай ехэ удаан хөөрэлдэһэн байна. Фермэдэ тиимэшье олон һаалишад үгы: ойройдоол юһэхэн. Мүн эндэ тэжээл буйлуулгын цех хүдэлнэ.

Буда-Ханда Дараевнатай удаан хөөрэлдэнэбди. Өөр тухайгаа юумэшье хөөрэжэ үгэнэгүй. Фермынгээ һаалишад тухай хөөрэжэ эхилхэдэнь, нюдэниинь галтай болоно. Түрүү һаалишад Надежда Галсанова, Бальжама Мархасаева, Балма Гарбаева, Балма Батомункуева болон бусад тухай омогорхолтойгоор хөөрэнэ.

— Баһал һайнаар хүдэлжэ шададаг зон даа. Жэшээлхэдэ, Надя Галсанова хорёод жэлдэ үнеэшэнээр хүдэлжэ ябана. Үшөө бага байхадаа, эжытэеэ хамта үнеэдые һаадаг бэлэй. Иимэл хүнүүд һүн далай урадхуулжа байдаг ха юм. Һайн ажаллаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор, дурасхаалта медаляар шагнагданхай.

Манай фермэдэ 550 гаран мал харууһалагдана, тэдэнэй 213-ниинь—һаамхай үнеэд. Тугал абаха түсэбөө дүүргээбди.

...Малай байра соогуур залихан ябанабди. Эндэ сэбэр, уужам. Зайн гал носоно. Энэ байра оньһон аргаар сэбэрлэгдэнэ.

Буда-Ханда Дараевна шэнэ юумые нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдодог. Һаалишадай хара ажалые хүнгэдхэхын тула нилээд олон юумэ хэһэн байна. Оньһон аргаар мал уһалуулна, транспортёр эндэ үнинэй танил. Нүхэр Жамьянова үнеэдэйнгээ байрые үшөө ехэ болгожо, оньһон аргаар тэжээл хубааха, зайн галай хүсөөр үнеэ һааха түхеэрэлгэнүүдые тодхуулха түсэбтэй.

Шэнэ даагшатай болоһонһоо хойшо энэ фермэ гансата хубилһан юм. Һаамхай үнеэдэйнь тоо олон болож, һүншье ехээр һаагдадаг болоо. Һайн хүтэлбэрилэгшэтэй байһан зон юушье бүтээдэг. Түрүүн энэ фермэдэ ерэхэдэнь, тиимэшье хүнгэн бэшэ бэлэй. Танигдаагүй хүнүүд... Хүн бүхэндэ нэгэ янзаар хандажа болохогүй бшуу. Ямаршьеб «түлхюур» хэрэгтэй.

Энээнэй урда тээ тус фермые «Хүхэ Добын ямаан» гэжэ хүнүүд наадалан нэрлэдэг бэлэй. Нээрээшье, тиихэдэ һаалинь тон бага байгаа. Мүнөө тиимэ байдал үнгэрэн ошоо. Фермынхид жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 500 гаран центнер үлүүтэй һү тушаагаад байна бшуу.

Һаалишадай эгээл харюусалгатай үе—малай үбэлжэлгэ эхилээд байна. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой һаалишад үбэлэй, зургаа һара соо үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр мянган килограмм һү һааха гэһэн уялга абаад, республикын бүхы һаалишадые уряалһан байна. Толгойн фермын һаалишад болон малшад тэрэ үүсхэлые дэмжэн абажа, суглаан дээрээ зүбшэн хэлсээ һэн. Тэдэнэр арга боломжоёо ехэ һайнаар тооложо үзөөд, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ һү һааха гэһэн уялга абаа.

— Энэ уялгаяа дүүргэхэ аргатайбди. Үбһэн силос хоёрнай бардам хүрэхэ. Тэжээл буйлуулгын цехнай муу бэшээр хүдэлнэ,—гэжэ һаалишад найдамтайгаар хөөрэнэ.

— Буда-Ханда Дараевнамнай ехэл һайхан сэдьхэлтэй хүн гээшэ даа. Хүнүүдтээ ходол һанаагаа зобожо ябаха. Ядаха тулихада туһалха гэжэ оролдодог хүн. Иимэ эбтэй коллективтэ хүдэлхэдэ урматай, хүнгэн,—гэжэ хэншьеб нэмээнэ.

Бүхы наһаараа хамтын ажалда ябажа, хүтэлбэрилэгшын баян дүй дүршэлтэй болоһон нүхэр Жамьянова хаанашье, ямаршье тушаалда байхадаа, хэһэн хэрэгтээ, өөрынгөө уялгануудта үнэн сэхээр хандадаг хүн. Тэрэнэй үнэн сэхэ ажалые олон тоото орденууд, грамотанууд, медальнууд гэршэлэн харуулна. Буда-Ханда Дараевна партиин областной конференцидэ нэгэнтэ бэшэ хабаадалсаһан.

...Олон эхэнэрнүүдэй буулгуулһан дүрэ минии урда хэбтэнэ. Энэмнай Буряадай эхэнэрнүүдэй түрүүшын съездын делегадууд гээшэ. Долоон зуун хүн эндэ хабаадалсаһан. Тэдэнэй дунда Буда-Ханда Дараевна Жамьяновашье бии.

Буда-Ханда Дараевнагай үхибүүд ехэ болонхой. Ехэ басаган Бутидмань—ород хэлэнэй, литературын багша. Далай гэжэ хүбүүниинь Улаан-Үдын авто-һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр совхоздоо ажаллана. Бага басаган Бальжимань Зүүн Сибириин технологическа институтда һурана.

Буда-Ханда Дараевна хуушанай фото-зурагуудые намда харуулаа һэн. Шарлашаһан, үни хада буулгагдаһан дүрэнүүдые хаража һууxада, бүхы наһаяа хамтын ажалда зорюулһан хүнэй намтар эли тодоор харагдана.

Г. БАДМАЕВА.

Хэжэнгэ.

УРАН ЗОХЕОЛШО, ОРШУУЛАГША, БАГША

...уряадай номой хэблэлэй ре...орнуудай нэгэ таһалга соо ...үглөөнһөө эхилжэ, хоёр хүн ...ьеб тухай хөөрэлдэнэ, тоо...оно. Зарим үедэ шангаханаар ...ралсана. Үе-үе болоод лэ ...фон жэнгиржэ, хөөрэлдөөнь ...лдуулна.

...нэ хадаа номой хэблэлэй аха...а редактор Балдан Санжие... Санжин өөрынгөө олон автор...ай нэгэн Лубсан Доржиев ...этэй хөөрэлдэжэ байна гээшэ. ...сан Доржиев Эрхүүгэй уни...итедэй буряад отделениие ...ан жэлэй урда тээ дүүргээд, ...ө манай республикын хүдөө...унда һургуулида буряад хэлэ ...н литература заана. Үнгэрһэн ...э тэрэ хэдэн рассказуудые ...од Балдан Санжиевичта ...жа уншуулаад, олон тоото ...алтануудые абажа, сааша... байса хүдэлхэ хүсэлэнтэй. ...эн һарын үнгэрһэн хойно ...сан Доржиевай рассказуудаа ...торай заабаряар һэльбэн ...ад асархадань, Балдан Сан...ич тус рассказуудыень номой ...лэй түсэбтэ оруулхые дурад...н байха юм. Үнэхөөрөөшье, ...у бэшэгшэ ехээр оролдолго ...ад байгаа һаа, уран зохёол...ые бэшэхэ һэдэбтэй хаш гэ...ниинэй редактор тухайлаадхи... байгаа.

...арин мүнөө залуу авторай ...казуудые хэлэ, бэшэгэй эр...э Владимир Цыбиков гэгшэ ...наар уншажа, тодорхой ре...и бэшэнхэй. Тэрэ рецензиинь ...эдэр Балдан Санжиевич ав...а харуулба ха юм. Рассказууд ...олон дутуу дунда, илангаяа ...ет болон композициин талаһаа ...эдэние һайса заһаха, зарим ...рыень дахин шэнээр бэшэхэ ...й рецензэн бэшэгшэ дурадха... байба.

...эд Лубсан Доржиев тэдэ ду...алнуудые буруушааха һанаа... литературын теориһоо элдэб ...э, баримтануудые дурдажа, ...тал өөрымнил бэшэһэн зүйл...д ямаршьегүй зүб гээшэ гэхэ ...эр юумэ хэлэжэ эхилбэ.

...бэшье наһан соогоо ямаршье ...хуралсэһэн, «халуун шулуу ...һон» үнинэй редактор өөрын... бодолые тиимэ бэлээр ондоо ...од орхихогүй даа. Байд гээд ...алуу нүхэртэ асуудал табяад ...а. Уданшьегүй рецензентын, ...өөрынтөө бодолнуудые дарүү ...ар хэлэжэ эхилнэ. Һүүлэй ...дэ авторай буляалдадаг ба...ануудһаа юумэшье үлэбэгүй ...рэй. Тиигэжэ залуу нүхэрнай ...авторай хэлэһэн юумые алдан...өөр хадууржа абахын тула ...а шомэгүй болоод, анхаралтай... шагнажа оробо.

Нэгэ хэды болоод, номой хэблэлэй үйлэдбэриин таһагые даагша Тамара Александровна Стороженко гэжэ залуу эхэнэр бүхэли тэбэри гэхээр корректурын хуудаһануудые асараад:

— Балдан Санжиевич! Гарагай хоёрто эдэ хуудаһануудые типографида бусааха графигтайбди, — гэжэ паннуулаад, стол дээрэнь орхибо.

Үнишье болонгүй, номой хэблэлэй месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Тюменцева орожо, үдэшын зургаан сагта техническэ һуралсалай хэшээл хэхыень нүхэр Санжинда һануулна. Мүн энэ үедэ номой хэблэлэй секретарь бии боложо, интернат һургуулида болохоёо байһан уран зохёолшодтой уулзалгада Балдан Санжиевичые уриһан уряалай бэшэг асаржа үгэнэ...

Бидэ эндэ ахалагша редактор Балдан Санжиевич Санжинай ажалай үдэрэй нэгэ бишыхан хүбиие харуулха гэжэ туршабабди. Энэ нүхэрнай Буряадай номой хэблэлдэ аяар гушан гурбан жэл соо ажаллаһан байна ха юм. Антон Павлович Чеховэй сэсэн мэргэнээр хэлэһэнэй ёһоор, «хүн түрэлтэнэй бүтээһэн бүхы шэдинүүдэй эгээл орёо нарин, эгээл агууехэ шэди» болохо ном судартa, номой хэрэгтэ эды удаан саг соо алба хэхэ гээшэ ямар ехэ хүндэтэй хэрэг бэ!

Энэ хугасаа соо Балдан Санжиевичай хээгүй ажал эндэ байхагүй. Анха түрүүн 1938 ондо Бургизда ерэхэдээ, һургуулиин үхибүүдэй үзэхэ номуудай редактораар хүдэлжэ эхилһэн байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, Балдан Санжиевич өөрөө багша хүн байгаа бшуу. Бүри 1931 ондо Бурпед техникум амжалтатайгаар дүүргээд, долоон жэл соо багшалаа һэн. Арадай гэгээрэлэй талаар хүдэлһэн газарнуудыень дурдан тоолобол: Бурпедтехникумэй туршалгын һургуули, Монголой ревсомолой дэргэдэхи курса, Монголой педтехникум, Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт, Хяагтын педучилищи.

Нүхэр Санжин удангүй Бургизайнгаа уран зохёолой литературын редактор болобо. Мүн техническэ редактораар. үйлэдбэриин таһагые даагшаар. главна редактораар ажаллаһан байха. Тиигэбэшье уран зохёолнуудые мүлижэ хэблэхэ гээшэ нүхэр Санжинай гол шухала ажалынь байһан байна.

Номой хэблэлдэ үни удаан хүдэлһэн Балдан Санжиевичай гар дамжан, Буряадай бүхы үеын уран зохёолшодой номууд гараһан байха. Хоца Намсараевай табан боти, Ц. Доной нэгэ боти. Жамсо Тумуновай, Жамьян Балданжабоной, Даширабдан Батожабайн, Чимит Цыдендамбаевай, Барадий Мунгоновой, Цыденжап Жимбиевай болон бусад уран зохёолшодой номууд нүхэр Санжинай хиналта доро гараад, олон түмэн уншагшадта һайшаагдаһан байха юм.

Дүй дүршэл ехэтэй энэ редактор һая бэшэжэ эхилһэн, залуу авторнуудта илангаяа анхаралтайгаар хандажа, зохисотой таарамжатай зүбшэл үгэжэ туһалдаг байна. Зохёол бэшэжэ туршадаг залуушуул олон байдаг. Тэдээн сооһоо бэлигтэйшүүлые оложо, тэдээндэ туһалжа, тэдэниие дэмжэжэ, уран зохёолшодой хүшэрхэн замда оруулха гээшэ тиимэшье хүнгэхэн хэрэг бэшэ бшуу. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын уран зохёолшодой, Буряадай номой хэблэлэй оролдоһоной ашаар залуу үеын хэдэн хүн түрүүшынгээ номуудые хэблүүлһэн байна. Гансахан прозаигуудай дунда энэ талаар Цыремпил Доржиевые, Федор Цыденжаповые, Даши-Дэмбэрэл Дугаровые болон бусадые эндэ дурдахада болохо. Эдэ нүхэдэй зохёолнуудые хүсэд «эдеэн» болголсоһон хүн Балдан Санжиевич мүн. Тиигэ тиитэрээ энэ нүхэрнай эды ехэ саг соо хэды шэнээн номуудые хинажа гаргаа хаб гэжэ нэгэтэ хөөрэлдөөн болоһон юм. Тэдээниие аяар 38 онһоо хойшо толгой тоншожо тоолохо гээшэмнай гайтайшаг хэрэг юм бэээ. Теэд багсаагаад абахада, сохом хэдэн зуугаад нэрэ болохо байгаа һэн.

Ном гаргаха гээшэ бэлэхэн, хүнгэхэн хэрэг бэшэ. Бэлэн гар бэшэг бага зэргэ. уншасагаагаад типографида эльгээхэдэ, ном бүтэхэ гэжэ зарим хүнүүд һанажашье болохо. Жэшээнь, уран зохёолнуудай редакторай оролдожо хүдэлхэ, эрхим зохёолнуудыень шэлэжэ абаха, манай партиин табидаг эрилтэдэ хэр зэргэ таарахаар байһыень хаража үзэхэ жэшээтэй. Номой хэблэлдэ ороһон ямаршье гар бэшэгые редактор ехэ наринаар өөрөө уншажа үзэхэ, тусхай мэргэжэлтэй хүнүүдтэ, уран зохёолшодто, эрдэмтэдтэ, шүүмжэлэгшэдтэ үгэжэ шэнжэлүүлхэ хэрэгтэй. Мүн уран зохёолой секцидэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха, автортань тэрэ гар бэшэгыень бусаажа заһуулха, мулихэ, нэмээхэ, хороохо, хаһаха гэхэ мэтэ түбэгтэйшэг ажал хэгдэдэг байха юм. Юрэдөө, типографида ошоод, бэлэн ном болотороо, ямар олон дабаанай дабагдаха байһые, тэрээндэ редакторай дүүргэхэ үүргэ тухай эндэ хэлэнэгүйбди. Имагтал типографида олон шата гаратарнь, редактор ехэшье, багашье ном байг, түрүүшынь хуудаһанһаа һүүлшынхи хүрэтэр дүрбэ дахин уншаха ушартай болодог.

Нүхэр Санжин үнэхөөрөө үүсхэхы ажал ябуулга хэдэг хүн юм. Дүшөөд-табяад онуудта һураһан буряад һургуулиин шабинар бэлэдхэлэй, мүн хоёрдохи ба гурбадахи классайхид «Түрэлхи хэлэн» гэжэ Балдан Санжиевичай бэшэһэн гү, али тэрээнэй хабаадалгатайгаар бүтэһэн учебнигүүдээр һураһан байха. Тэрэшэлэн мүнөөнэйшье һургуулиинхид гурбадахи класста «Уншаха ном» гэжэ нүхэр Санжинай хабаадалгатайгаар бүтэһэн учебник шудална.

Гадна Балдан Санжиевич өөрөө уран зохёолшо ба оршуулагша хүн. Тэрээнэй бэшэһэн «Заяанай зам» гэжэ ном олон уншагшадай дунда һайшаагданхай. Мүнөө тус роман Москвада «Советская Россия» гэжэ номой хэблэлдэ ород хэлэн дээрэ гаража байнхай. Ородой болон совет уран зохёолой классигууд болохо И. Тургеневэй, А. Чеховэй, М. Горькиин, А. Фадеевэй болон бусадай зохёолнуудые нүхэр Санжин оршуулһан байха юм.

Зохёохы болон үүсхэхы ажалаа хаһа соо энэ манай аха нүхэр жаран наһанайнгаа дабаа дабажа, амаралтада гараха ёһоороо гараба. Үндэр наһа наһалжа, үлзытэй жаргалтай ябыт гэжэ олон жэлдэ сугтаа хүдэлһэн нүхэдынь үнэн зүрхэнһөө юрөөнэ.

Д. ДУГАРОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Республикын хүдөө ажахын механизаторнуудта хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Казазаев Данил Гурьяновичта — Улаан-Үдын шубуунай фабрикын тракторно-тарян ажалай бригадын бригадир.

Калашников Никита Павловичта — «Бурводстрой» трестын Мухар-Шэбэрэй нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын бульдозерист.

Кравченко Иван Васильевичта — Загарайн аймагай Тайлсын совхозой механизатор.

Краснопеев Георгий Алексеевичтэ — Хориин аймагай Дэдэ-Тайлсын совхозой механизатор.

Кузнецов Михаил Кирилловичтэ — Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой тракторна бригадын бригадир.

Куржумов Иван Васильевичта — Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозой механизатор.

Макеев Алексей Степановичта — Яруунын аймагай Нарһатын совхозой механизатор.

Мансуровский Георгий Михайловичта — Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой главна инженер.

Матвеев Иван Еремеевичтэ — Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын механическа заводой директорэй орлогшо.

Мункуев Бато-Мунко Будаевичта — Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизатор.

Перевозников Роман Андреевичтэ — Кабанскын аймагай «Кабанский» совхозой механизатор.

Плахин Георгий Кирилловичтэ — Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхозой механизатор.

Полянский Дмитрий Митрофановичта — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой тракторна бригадын бригадир.

Самбуев Даба Доржиевичта — Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор.

Саттаров Габдульбар Гельмановичта — Зэдын аймагай Борьёогой совхозой гаражые даагша.

Слепнёв Евлампий Афанасьевичта — Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизатор.

Смолин Дмитрий Дмитриевичтэ — Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой механизатор.

Соктоев Валентин Бубеевичтэ — Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизатор.

Сороковиков Алексей Фадеевичтэ — Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой механизатор.

Столь Федор Михайловичта — Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводой слесарь.

Тубанов Дамдин Бадмаевичта — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой механизатор.

Усов Владимир Леонтьевичтэ — Зэдын аймагай «Мир» колхозой тракторна тарян ажалай бригадын бригадир.

Филатов Александр Сазоновичтэ — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой механизатор.

Филиппов Федос Мартемьяновичта — Загарайн аймагай «Гигант» колхозой механизатор.

Харжеев Алексей Васильевичта — Кабанскын аймагай Ойморой совхозой механизатор.

Хуриганов Жаргал Ринчиновичта — Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой тракторна бригадын бригадир.

Чернегов Василий Михайловичта — Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой механизатор.

Эпов Василий Алексеевичтэ — Хориин аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй шофер.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной январиин 12.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР П. Т. СОКТОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахын үйлэдбэридэ үни удаан саг соо аша туһа ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой отделениие даагша **Соктоев** Пошолой Тугутовичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1971 оной январиин 12.

67 САНТИМЕТР ҮРГЭН ЭКРАНТАЙ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ орденто Львовско заводой коллектив 67 сантиметр үргэн экрантай кинескоп бүтээбэ. Энэ кинескоп байгша ондо олоор бүтээгдэжэ эхилхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: туршалгын участогай вакуумщик Валентин Федоров, техник Светлана Щербатюк гэгшэд шэнэ кинескоп шалгажа байна. (Наада талаһаа — 16 сантиметр үргэн экрантай кинескоп).

Ю. ШАПОВАЛОВАЙ фото.

СЕМИНАР БОЛОБО

...лаан-Үдын аймагай сомоной, ...ьскэ Соведүүдэй гүйсэдкомой ...үүлэгшэнэр, секретарьнар бо... депутадуудай комиссинуудай ...үүлэгшэнэрэй ээлжээтэ се...ар һаяхан болобо.

...еминарай түрүүшын үдэр тэ...ндэ хабаадалсагшадта хэдэн ...ци, элидхэл уншагдаа. «Ню...гай Соведүүдэй ажал ябуулга ...социалис хуули сахиха ту...» лекци аймагай прокурор ...Б. Цыденжапов, «Соёл куль...ын эмхинүүдэй хүдэлмэри ...жаруулха талаар нютагай ...едүүдэй зорилгонууд» гэһэн ...удалаар аймсоведэй гүйсэд...ой культурын таһагые дааг... В. Г. Яценко, сомоной ба ...скэ Соведэй гүйсэдкомуудай ...идхэлэй ажал тухай аймгүй...омой секретарь Ф. Н. Туга... элидхэлнүүдые хэһэн бай...

...еминарта хабаадалсагшад хо...и үдэртөө Загарайн аймагта ...жо, тэндэхи нютагай Сове...ай ажал хүдэлмэритэй та...са. Загарайн аймсоведэй гүй...омой түрүүлэгшэ нүхэр ...С. Санжимитыпов аймагайнгаа ...гай Соведүүдэй хүдэлмэри ...ай тодорхойгоор хөөрэжэ ...өө. Тиигээд аймагай соёлой ...шангай хүдэлмэритэй танил...ан, худалдаа наймаанай бай...нда, дунда һургуулида ошожо ...аһан байна.

...үүлээрнь Улаан-Үдын айма...хид Загарайн Шэнэ-Элхиин ...ьсоведтэ ошожо, тус Соведэй ...нэ-эмхидхэлэй хүдэлмэритэй ...лсаба. Энэ сельсоведэй гүй...омой түрүүлэгшэ З. В. Встав...н нютагай шэнэ барилганууд, ...гуулиин хүдэлмэри ба һунгаг...дай захилай дүүргэлтэ тухай ...өөһэн байна. Тиихэдэ Эл...ин, Шэнэ-Бэрээнэй сельсове...үүдэй хүдэлмэритэй танилсаһан ...айха юм.

...Хурса аймагуудай нютагай Со...үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хоо...ондо дүй дүршэл тухай һонир...олтой хөөрэлдөөн болоо.

А. НАГАСЛАЕВ.

СССР-эй Науканудай академиин океан шэнжэлхэ институдай профессор А. С. Мониной уряалаар агаарай шэнжэлэлгэ хэдэг институдай эрдэмтэд Атлантиин болон Номгон океануудай уһа шэнжэлһэн байха юм. Эдэнэр эрдэм шэнжэлэлгэ хэдэг «Дмитрий Менделеев» гэһэн судна дээрэ дүрбэн һара соо тамараа. Далайн элдэб гүнзэгыһөө уһан абтажа, тусгаар бэлдэгдэһэн оньһон приборнуудай аргаар шэнжэлэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: физико-математикын эрдэмэй кандидат Ю. С. Любовцева, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Е. А. Кадышевич уһанай шанар шэнжэлдэг приборые тушалгада бэлдэжэ байна.

С. ПРЕОБРАЖЕНСКИИН фото.

ТАСС-ай фото-зурагууд

«ЗОНОЙ ЗӨӨРИ ҺУУЛИГШАД»

Редакцида харюусана

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын 1971 оной октябриин 9-нэй номерто толилогдоһон байгаа. Хурамхаанай совхоздо хиналта, шалгалтын хүдэлмэриин һулаар табигдаһанһаа боложо, тэндэ мүнгэ зөөри, эдеэ хоолой ба бусад үнэтэ зүйлнүүд хулгайлагдана, буруугаар гаргашалагдана гэжэ тус фельетон соо шүүмжэлэгдэһэн юм.

Энэ асуудал Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллегиин заседани дээрэ харагдажа, фельетон соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд булта зүб гэжэ элирүүлэгдэбэ. Даажа байһан албан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандажа, совхозой мүнгэ зөөри һуулилгада хабаадалсаһанайнь түлөө ажахын бухгалтернууд Бадмаев, Будаев, Батуева, кладовщик Очиров гэгшэдэй хэрэг арадай сүүдтэ үгтөөд, мүрдэлгэ хэгдэжэ байна. Совхозой главна бухгалтер Д. Г. Цыремпилов даажа байһан тушаалһаа сүлөөлэгдэв. Малай бүридхэл муугаар хэжэ байһанайнь, хамтын һайн мал дуулааараа һэлгэжэ байһанайнь түлөө ажахын главна зоотехник В. Ш. Гомбоевто дэнгодолго, барилгын материал буруугаар гаргашалһанайнь, мүн юрэ бусын наряд хаажа байһанайнь түлөө прораб О. А. Бадмаевта шанга дэнгодолго сэносхогдобо.

Энээн тушаа республикын хүдөө ажахын министерствын шалгалтын таһагһаа редакцида мэдээсэһэн байна.

АЙЛ БҮХЭНДЭ — ГАЗЕТЭ, ЖУРНАЛ

Иимэ уряа доро шэнэ 1972 ондо хэблэгдэн гараха газетэ ба журналнуудта захил абтажа дүүрэбэ. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхэ хэрэгтэ совет хэблэлэй угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниие хараадаа абажа, республикын «Союзпечатиин», хэлхээ холбооной отделенинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, хэблэл тарааха ниитын этигэмжэтэд тон ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Айл, эрхэтэн бүхэнэй өөртэнь хэрэгтэй, дуратай газетэ гү, али журналда захил абаха эрхэ байдал аймаг, нютаг бүридэ бии байгаа. Эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Мүнөө хэблэлдэ захил абалга хаана ямараар үнгэрбэ гээшэб гэжэ зарим тэды дүнгүүдыень согсолхоор болоо ха.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын ондо манай республикын хото, хүдөөгэй ажалшад хамта дээрээ 786 мянган хэһэг газетэ ба журнал абадаг байһан һаа, 1972 ондо 841 мянган хэһэгтэ захил хэһэн байна. Энэмнай нёдондонойхиһоо 7 процентээр ехэ болоно. Хэрбээ үнгэрһэн жэлдэ республика дотор ажаһуудаг 1000 хүн бүридэ дунда зэргээр 967 хэһэг газетэ, журнал абтадаг һаа, шэнэ жэлдэ 1030 хэһэг абтаха болоно. Үнгэрөөшэ жэлдэ Баунтын, Захааминай, Хэжэнгын, Ахын, Хойто-Байгалай, Сэлэнгын аймагуудай 1000 хүн бүридэ мянганһаа дээшэ хэһэг газетэ болон журнал абтадаг байһан юм. Энэ жэлэй хэблэл гаргалгын дүнгөөр «мянгатанай» тоодо Баргажанай, Яруунын, Загарайн, Кабанскын, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй, Хориин ба Улаан-Үдын аймагууд ороло бо. Республикын ниислэл Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг 1000 хүн бүридэ 1036 хэһэг газетэ, журнал абтаха байна.

КПСС-эй ЦК-гай үмэнэһөө гарадаг газетэ болон журналнуудые республикымнай ажалшад олоор абажа, уншадаг болоо гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнгэрөөшэ жэлэйхитэй сасуулжа хараа һаа, шэнэ жэлдэ «Правда» газетэ захигшадай тоо 734 хүнөөр, «Советская Россия» — 1431, «Сельская жизнь» — 2147, «Экономическая газета» — 87, «Социалистическая индустрия» газетэ захигшадай тоо 92 хүнөөр олон болоо. Тиихэдэ партийна журналнууд 1972 ондо 1020 хэһэг олоор тараагдаа. Партийна хэблэл тарааха талаар «Союзпечатиин» Баунтын, Бэшүүрэй, Загарайн, Сэлэнгын, Улаан-Үдын агентствэнүүд һайн дүнгүүдые харуулһан байна. Гэхэтэй хамта Яруунын, Захааминай, Кабанскын, Хэжэнгын, Ахын, Түнхэнэй аймагуудта «Правда» газетэ нёдондонойхиһоо үсөөнөөр тараагдаһан байха юм.

Манай Буряад орондо республиканска 3, аймагай 19 газетэ хэблэгдэн гарана. Тэдэ газетэнүүдтэ захил мүн лэ муу бэшээр үнгэрбэ. «Правда Бурятии» газетэ захигшадай тоо энэ жэлдэ 5810 хүнөөр олон боложо, энэ газетэ хамтадаа үдэр бүри 93.775 хэһэгээр барлагдан гараха болобо. Республикын «Буряад үнэн» газетэ һаяхан 50 жэлэйнгээ ой тэмдэглэжэ, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй. Мүн «Буряад үнэниие» захигшадай тоо нилээд олошороо. Тиихэдэ «Буряадай залуушуул», аймагай газетэнүүдтэ, «Байгал» журналда, «Агитаторай блокнодто» нёдондонойхиһоо олоор захил абтаһан байха юм. «Правда Бурятии» газетэ Загарайн, Кабанскын, Сэлэнгын, Хориин аймагуудта, «Буряад үнэн» газетэ Зэдын, Захааминай, Сэлэнгын, Түнхэнэй аймагуудта олоор тараагдаа.

Энэ жэлэй хэблэл улад зоной дунда олоор тарааха талаар «Союзпечатиин» хүдэлмэришэдтэ хэблэл тарааха ниитын этигэмжэтэд сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа хүргэһэн байна. Мүнөө республика доторнай ниитын этигэмжэтэдээр 4.500 гаран хүн хүдэлнэ. Зүүн Сибиириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин техническэ библиотекые даагша Анна Степановна Астраханцева жэшээтэ һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэмээр. Энэ нүхэр коллективайнгаа дунда хамтадаа 1000 гаран хэһэг газетэ, журнал тараагаа. СССР-эй Науканудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай библиотекарь В. Г. Кузнецова, Кабанскын аймагай Селенгинск тосхоной больницын врач Л. И. Сафьянникова гэгшэд сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда 937—1020 хэһэг газетэ, журнал тарааһан байна.

Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой түсэблэлгын таһагай начальнигай орлогшо Евдокия Егоровна Ездакова 15 жэлэй туршада хэблэл тарааха ниитын этигэмжэтээр ажаллана. Ниитын даабарида оролдосотой һайнаар хандадаг хүн. Мүн тиихэдэ Павел Фёдорович Злыгостев (Захаамин), Мария Ивановна Кисснер (Кабанск), Людмила Инокентьевна Горбатенко (Сэлэнгэ), Елена Михайловна Бальчугова (Прибайкали) болон бусадай оролдосотой һайн ажалые онсолон тэмдэглэмээр.

Гэхэтэй хамта энэ жэлэй хэблэл тарааха хүдэлмэри нилээд дутагдалтай байгаа. Республикын олохон аймагуудай 1000 хүн бүриин 880—950 хэһэг газетэ, журнал захигдаа. Тэдэнэй тоодо Бэшүүрэй, Зэдын, Хяагтын, Прибайкалиин, Түнхэнэй аймагууд ороно. Түнхэнэй аймагай «Союзпечатиин», хэлхээ холбооной отделенинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хүдэлмэрээ муугаар эмхидхэһэнһээ боложо, нёдондонойхиһоо хэблэл үсөөнөөр захигдаа. Эндэхи 1000 хүн бүридэ оройдоол 906 хэһэг газетэ, журнал абтаха болоно. Энэнь 1971 онойхиһоо 19 хэһэгээр үсөөн байна.

Газетэ ба журналнууд хадаа совет арад түмэниие коммунис үзэл сурталтайгаар хүмүүжүүлхэ ехэ хүсэн гээшэ. Тэдэниие олон тоото пропагандистнар, агитаторнууд, политинформаторнууд өөһэдынгөө үдэр бүриин ажал хүдэлмэридэ хэрэглэдэг байна бшуу. Тиимэһээ «Союзпечатиин» аймагуудай агентствын, хэлхээ холбооной отделенинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд шэнэ жэлэй газетэ, журналнуудта захил абалгаяа үшөө үргэлжэлүүлхэ зэргэтэй болоно.

В. САВИНОВ,
Буряадай АССР-эй «Союзпечатиин» агентствын начальник.

ЭРДЭМТЭД АЖАЛАА ЗҮБШЭБЭ

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Бурядай филиалай конференц-зал соо эрдэмтэдэй жэлэй суглаан болоо.

Буряадай филиалай президиумэй түрүүлэгшэ, ветеринарна эрдэмэй доктор, профессор В. Р. Филиппов хуряангы үгэ хэлэжэ, эрдэмтэдтэ хандаба.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хэгдэһэн эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэриин дүнгүүдые зүбшэн хэлсээд, эрдэмтэд энэ жэлдэ хэгдэхэ зорилгонуудаа тодорхойлбо.

Буряадай филиалай президиумэй, тэрэнэй институтууд, таһагууд, лабораторинуудай хэһэн хүдэлмэри тухай филиалай эрдэмтэ секретарь, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат А. Б. Соктоев тоосоото элидхэл хэһэн байна. 1971 ондо хэгдэхэ эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэриин түсэб дүүргэгдэнхэй гэжэ нүхэр Соктоев мэдээсэбэ.

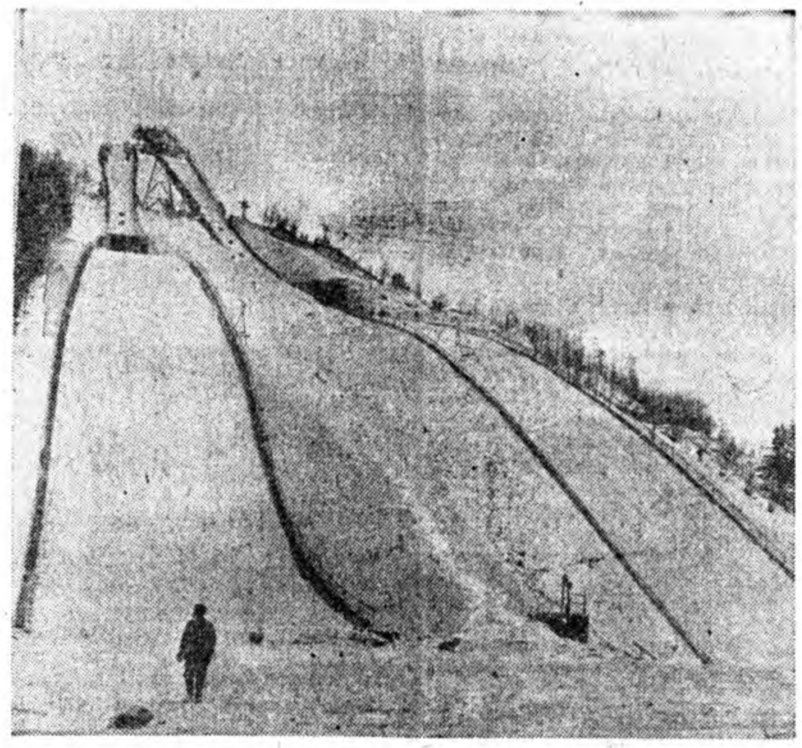
Буряадай филиалай институтууд болон бэшэ һалбаринууд шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ехэ ехэ шэнжэлэлгэнүүдые хэһэн байна. Эдэнь Буряад ороной арадай ажахыда ехэ удха шанартай байха юм.

Эрдэм шэнжэлэлгын ниитын эрдэмэй институтдай хүдэлмэрилэгшэд Монголой Арадай Республикада социализм байгуулгын түүхээр, Буряадайнгаашье түүхээр ехэ шэнжэлэлгэнүүдые хэжэ дүүргэнхэй.

«В. И. Ленин ба Буряадай АССР-ые байгуулга» гэһэн темээр түүхын эрдэмэй кандидат Н. Д. Шулунов, «Байгал шадарай байгаалиин баялигые аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ асуудалнуудаар» экономикын эрдэмэй доктор, профессор П. Г. Олдак болон бусад элидхэлнүүдые хэһэн байна. Удаань филиалай эрдэмтэд үгэ хэлээ.

КПСС-эй обкомой секретарь К. М. Продайвода эрдэмтэдэй суглаанда хабаадалсаба.

Манай корр.

Совет Алас-Дурна хизааргахи спортивна эгээ ехэ комплекс Южно-Сахалинск городто баригдажа байнхай. Эндэ спортивна павильон, канатна харгытай ехэ ба бага трамплинууд, слалом ба урилдаанай харгы, биатлоной талмай болон шэнэ гостиница бүтэхэ юм.

ТАСС-ай фотохронико.

БАСАГАД, ХҮБҮҮДНАЙ БЭРХЭ ДАА

Теннис. Зоны мүрысөөн

Үбэлэй амаралтын үе соо манай республикын һургуулинуудай спортсменүүд холоһоо ерэһэн нүхэдтэеэ уулзажа, амаралтаяа һонирхолтойгоор амжалта туйлан үнгэргэбэ.

Амарай, Шэтын областьнууд, Хабаровскын, Приморьин хизаарнууд болон Яхадай АССР-эй һургуулинуудай һурагшад теннис наадахаяа манда ерэһэн.

Түрүүшын үдэрһөө манай спортсменүүд урагшатай ябаа. Тэдэнэр бултадаа түгэсхэлэй нааданда ороһон байна. Зургаан уулзалгада нэгэшье шүүгдэнгүй ябаһан гурбан басагад — Наташа Серышева, Татьяна Марчукова, хабаровчанка Елена Фридман гэгшэдэй уулзалгые харагшад тэсэжэ ядан хүлеэгээ. Хүлеэгдэһэн уулзалга юу харуулааб гэхэдэ, басагад нэгэ нэгэ шүүгдээ, мүн нэгэ нэгэ очкотой болоо. Тиигэжэ дахин тэнсэлгын болоходо, мүрысөөндэ хабаадагшадай дунда эгээл бага наһатайдань нэмэлтэ очко үгтөө. Тиин мүрысөөндэ хабаадалсаһан 4-дэхи класай һурагша (Улаан-Үдэ, 40-дэхи һургуули) Наташа Серышева зоныи чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Настольно теннисээр зоныи мүрысөөндэ манай 4 хүбүүд хабаадаа. Яһала һайн техникэ, шадабари харуулһандаа тэдэнэр дүрбүүлээ финалда ороһон. Тиигэбэшье түгэсхэлэй нааданда шалгаржа шадаагүй. 1—2-дохи һууринуудые Хабаровска хизаарай һурагшад Михаил Шнайдерман Юрий Мучник хоёр эзэлжэ, манай Миша Серышев 3-дахи һуурида хүртөө бшуу. Тиин хүбүүднай 2-дохи һуурида гаража, басагаднай басагад сооһоо түрүүлһэн байха юм.

Бүхы командаарнь хаража үзэхэдэ, басагад, хүбүүднай урмашамаар наадаа. Тиин Буряадай АССР-эй суглуулмал команда 1-дэхи һуури лээ.

Илаһан командануудта республикын Гэгээрэлэй министерствын грамота болон шангууд, түрүү һууринуудта тэһэн басагад, хүбүүд ВЛКСМ-эй горкомой, үхибүүдэй республиканска спортын һургуулиин шангууд үгтэһэн байна.

Зоныи нааданда шалгарһан таба табан хүбүүд, басагад Россин Федерациин түрүү һуурида хүртэхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха болоо. Манай республикаһаа Наташа Серышева, Татьяна Марчукова, Михаил Серышев, Владимир Кодонов гэгшэд зоныи командада оруулагдаа. Тэдэнэр хабарай амаралтын үедэ үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадахаяа Пятигорск хото ошохо юм.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

ХИЛЫН ГААНАҺАА

ШУХАЛА ЭРИЛТЭ

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангахын түлөө тэмсэгшэ ниитын хүсэнүүдэй ассамблей зарлаха бэлэдхэл хэхэ зорилготойгоор эндэ боложо байгаа консультативна уулзалга дээрэ совет делегациин толгойлогшо, Европын аюулгүй байдал хангаха советскэ комитедэй түрүүлэгшэ А. П. Шитиков үгэ хэлээ. Бэлэдхэлэй үеэр, мүн ассамблей дээрэ Европын тон шухала асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдаха ёһотой. Тэдэнэй тоодо гурбан гол бүлэг асуудал: Европодохи аюулгүй байдалай тогтууритай гурим байгуулха, бүхэевропын экономическа харилсаа холбоо, соёлой харилсаа холбоо хангаха асуудалнууд oрохо ушартай гэбэ.

А. П. Шитиков энэ ассамблейе байгша оной июниин түрүүшын үдэрнүүдтэ Брюссель хотодо зарлабал таараха гэжэ һанамжалаа.

БАНГЛА ДЕШЭЙ РЕСПУБЛИКЫЕ МНР МЭДЭРБЭ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай Республикын правительство Бангла дешэй Арадай Республикые хуулита ёһоор мэдэрхэ гээд шиидхээ гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

Энээн тухай Бангла дешэй премьер-министрtэ МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалай эльгээһэн телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

МНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Ринчин Бангла дешэй гадаадын хэрэгүүдэй министртэ телеграмма эльгээхэдээ, Бангла дешэй Арадай Республикые Монголой Арадай Республикын хуулита ёһоор мэдэрһэнтэй дашарамдуулан, тэгшэ эрхэ, харилсан хүндэлэлсэлгэ ба дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадал үндэһэ болгон, хоёр ороной хоорондо хани харилсаа тогтоохо ба хүгжөөхөөр МНР-эй правительство бэлэн байна гэжэ мэдээсэбэ.

Бангла дешые Польшо мэдэрбэ

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын Арадай Республикын правительство Бангла дешэй арад зон тушаа хани барисаанай мэдэрэлээ нэгэнтэ бэшэ элирхэйлдэг байһанаа, Индостандахи байдалые сэгнэлгээ хүтэлбэри болгон, Бангла дешэй Арадай Республикые бэеэ даaһан, бүрин эрхэтэ гүрэн гээд хуулита ёһоор мэдэрхээр шиидхээ гэжэ ПАП агентство мэдээсэбэ.

Польшын правительство Бангла дешэй Арадай Республикатай дипломатическа харилсаа тогтоохо, посольствонуудай зэргэтэй дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдые эльгээлсэхэ һанаатай.

Бангла дешые Болгари мэдэрбэ

СОФИ. (ТАСС). Бангла дешэй Арадай Республикын президентдэ НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковэй эльгээһэн телеграмма эндэ тунхаглагдаа. Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ: Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Совет Бангла дешэй Арадай Республикые бэеэ даaһан, бүрин сүлөөтэ гүрэн гээд мэдэрхые шиидээд, тэрээнтэй дипломатическа харилсаа тогтоохоор бэлэн байһан тухайдаа мэдүүлбэ.

Саг зуурын конституци соносхогдоо

ДАККА. (ТАСС). Январиин 12-то Бангла дешэй президент Муджибур Рахманай декредээр ороной саг зуурын шэнэ конституци соносхогдоо. Саг зуурын конституци тухай декрет правительствын заседани дээрэ баталагдаба. 1970 оной декабрьда болоһон парламентын, провинцинуудтахи һунгалтануудай үеэр засагай зургаануудта һунгагдаһан бүхы хүнүүд Бангла дешэй шэнэ парламентын гэшүүд болохо байна.

Һаналаа нэгэдэлгын тэмдэг болгон

ЛОНДОН. (ТАСС). Салин хү[...] һэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табиһ[...] Англиин 300 мянга шахуу ш[...] тёрнуудай ниитэ национал[...] забастовкоһоо уламжалан, Б[...] таниин аралнууд дээрэ нүү[...] малтан абалга сүм зогсоогдош[...] «Шахтернуудай иимээр һана[...] нэгэдэжэ, эрид шууд ябуулга [...] хыень хараагүйбди», — гэжэ го[...] нягуудай профсоюзай түрүү[...] шэ Джо Громли мэдүүлбэ.

Бүхы шахтанууд, уурхайнууд, складууд ба докуудые тойру[...] лан буһалгаалагшадай хару[...] нууд табигданхай. Эдэнэр забас[...] товкын аша үрэ һуларуулха ар[...] правительствада олгохогүйн ту[...] нүүрһэнэй нөөсые зөөлгэдэ һаа[...] хэхэ зорилготой.

Бусад һалбаринуудай олон т[...] мэн хүдэлмэришэдэй горнягуудта һаналаа нэгэдэжэ байһан тух[...] шэнэ мэдээсэлнүүд үдэр бү[...] абтана. «Горнягууд бидэнэйшь түлөө тэмсэнэ гээшэ» — гэжэ Ан[...] лиин хүдэлмэришэд мэдүүлнэ.

Миддлсборын докернууд (Ан[...] лиин зүүн хойто эрье шадар) Го[...] ландиһаа 20 мянга шахуу тон[...] нүүрһэ асарһан судныи аш[...] буулгахаяа арсаба. Уэльсын Кар[...] дифф гэжэ портдо нүүрһэ буу[...] гахаар һэдэһэн ондоо нэгэ судн[...] һөөргөө Роттердам бусаха баат[...] болоо.

Англиин машинистнүүдэй, ко[...] чегарнуудай нэгэдэмэл профсою[...] зай гүйсэдком буһалгаанда һаа[...] хэхэ гэһэн үйлэдбэриин эзэд[...] һэдэлгэ таһалдуулхын тула нүү[...] һэ буулгалгаһаа арсаха заабар[...] өөрынгөө гэшүүдтэ үгэбэ.

ДРВ-гэй правительственна соведэй хандалга

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй правительственна совет Тет гэжэ һайндэрэй (һарын литээр тэмдэглэгдэдэг шэнэ жэлэй һайндэрэй) ойртожо байһантай дашарамдуулан хандалга гаргаба.

США-гай империалистнууд эли бодо диилдэжэ байбашье, үсэрэлдэжэ үргэлжэлһөөр. Эдэнэр Вьетнамай Демократическа Республикые бомбодохын ба буудахын тула авиацияа дахин дахин эльгээнэ гэжэ хандалга доторнь хэлэгдэнэ.

Иимэ оршон байдалда үнгэргэгдэхэеэ байгаа Тет гэжэ һайндэрые «Американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэлгын һайндэр, ороноо абархын түлөө тэмсэлэй һайндэр» болгохые ДРВ-гэй правительственна совет уряалба. Һэримжээ улам дээшэлүүлхэ, дайшалхы бэлэдхэлээ бүри гянгатхаха, оронойнгоо хойто хубида социализм байгуулгын аша туһада бүри оролдосотой нэтэрүүгээр ажаллахыень ДРВ-гэй арми болон арадые уряалба.

Муджибур Рахман—Бангла дешэй шэнэ премьер-министр

ДАККА. (ТАСС). Шэнэ конституцитай зохилдуулан, хуули гаргаха засагай зургаан дотор олонхи түлөөлэгшэдтэй партиин ударидагшань премьер-министр болохо зэргэтэй. Тиимэһээ Муджибур Рахман Бангла дешэй Арадай Республикын премьер-министрээр томилогдобо.

Доктор Сайед Чоудхури ороной президент болоо.

Гэс Холлой мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США-гай Коммунис партиин Генеральна секретарь Гэс Холл «Дейли Уорлд» газетэдэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотороо Анджела Дэвисые сүлөөлүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүри эдэбхитэйгээр оролсохыень Америкын бүхы коммунистнуудые уряалба. Январиин 15, 22, 29-дэ Нью-Йоркдо үнгэргэгдэхэ олонниты митингнууд, жагсаалнуудта коммунистнуудай, түрүү үзэл бодолто бүхы американецуудай эдэбхитэйгээр хабаадахань шухала гэжэ Гэс Холл тусхайлан тэмдэглэнэ. Анджела Дэвис тухай үнэн ушарые олон миллион американецуудта хөөрэхэ, тэрээндэ эсэргүү худал хуурмаг гэмнэлгые элишэлхэ гээшэ жагсаалнуудай гол зорилго болоно гэжэ Гэс Холл мэдүүлбэ.

Хашагдан зугадагшадые бусааха түсэб

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин Баруун Бенгали штадай захиргаан Зүүн Бенгалиһаа хашагдан зугадагшадые нютагтань нүүлгэн бусааха тодорхой программа зохёобо. Энэ штат дотор 5 миллион шахуу хашагдан зугадаһан хүнүүд байдаг. Тэдэниие түбхын түрүүн хилэ шадарай районуудһаа, удаань тээнь дотоодын районуудһаа шатаар нүүлгэхэ гэжэ хараална. Тэрэ программын ёһоор, хашагдан зугадагшадай 80 процентнь февралиин һүүл болотор, үлэгшэдынь—мартын һүүл хүрэтэр нүүлгэгдэжэ дүүргэгдэхэ болоно.

Инди 250 миллион рупиин туһаламжа үзүүлхэнь

ДАККА. (ТАСС). Бангла дештэ дүн хамта 250 миллион рупиин сэнтэй түүхэй эд, булад, үтэгжүүлгэ, нефть ба нефтехимиин зүйлнүүдые бусаалтагүйгөөр үгэхэ гэжэ Инди зүбшөөрбэ. Тэрэшэлэн 5 миллион фунт стерлингтэй тэн урьһаламжа энэ республикада Инди үгэхэ болоо гэжэ Бангла дешэй правительствын түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Ямаршье зэмэгүй энэ хүбүүд олон мянган Африкын тэмсэлшэдтэ адли ЮАР-ай түрмэдэ хаагданхай байна.

Эндэхи хархис ёһо журамууд африкан арад зониие ямаршье өөрын эрхэгүй болгонхой, тэдэниие баһажа доромжолжо байдаг юм. Африкын хүнүүд хайшаашье ябахадаа, «Гансал сагаан арһатанда» гэһэн бэшэг харадаг байна. Тэдэнэр кино, театр, магазин, ресторан, пляж, церковь гэхэ мэтэ газарнуудташье орохо эрхэгүй юм.

ТАСС-ай фотохронико.

Э. Мачадын мэдүүлгэ

КАРАКАС. (ТАСС). Мао Цзэдунай толгойлдог Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд марксизм-ленинизмын гол ёһонуудһаа огтолон арсаад, контрреволюциин замда ороһон, империализмын аша туһада алба хэдэг, арадуудай национальна сүлөөрэлгэдэ эсэргүү тэмсэл ябуулдаг болоһон байна,—гэжэ Венесуэлын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Эдуардо Мачадо ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Бангла дешэй арад зоной сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ харша хараа бодол баримталһан ябадал, Советскэ Союзда, дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ эсэргүү үсэд нэтэрүү кампани бүхы дэлхэй дээрэ Пекинэй ябуулжа байһан ушар Маогай бүлэгэй хорото балмад хараа бодолой гэршэ болоно гэжэ Э. Мачадо тусхайлан тэмдэглэбэ.

Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд иимэ хараа бодол баримталхадаа, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дайсадта туһа хүргэнэ. Мүнөө тэдэнэр баг нэмэргээ хуулажа хаяад, эниин дайсадай талада элеэр оронхой гэжэ Мачадо тэмдэглэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Гунга ЧИМИТОВ

ТАРЯАН

Поэмэһээ бүлэгүүд

АЖАЛАЙ ОМОГОРХОЛ

Өөрөө ябадаг комбайнууд
Үргэн полиие эсхүүлнэ.
Техникэшэднай шамбайнууд —
Темпээ улам түргэдүүлнэ.
Долги татаһан шэнэһэ
Дорюун һэргэлэн зандаа
Хедер дээрэ дэлбысэ
Хэбтээд үгэнэ найгалзаад.
Түмэр сахаргн, гэнжэнүүд
«Түр-няр» гэлдээд — хүгжэм.
Хүдэлмэриин дуун шэнхинүүр.
Хүгжэнэ улам дэгжэн.
Сохёод, хиидхээд орооһо
Соргоор бункерта хүргэнэ.
Зуугаад аяга гороолон,
Зутар зохидоор үргэнэ.
Мүнхын Балдан
комбайнай
Мүр зэм дээрэ нэалданхай.
Үргасата шэниисын талмайе
Урматай нюдөөр хайманданхай.

***

Таряан, таряан! Байгаалиин
хэшэг,
Тала дайдымнай дэлгэр бэлэг.
Ажал хүдэлмэриин эрхим
дээжэ
Алтан таряамнай мон лэ
гээшэ!
Газарай шэмээр һуга ургаһан,
Гарай ураар үргэнөөр тарайһан
Наранай элшэһээ үнгэ абаһан
Нангин үрэмнай мон лэ гээшэ!
Колхоз, совхозуудые
баяжуулһан,
Ашата коммунизмын һуури
табиһан
Арадаймнай баялиг мон лэ
гээшэ!
Хүндын ёноной шүлэгөөр
магтуулһан,
Хүгжэм, дуунай аялгаар
суурхуулһан,
Худөө нютагыемнай үргэн
бадаруулһан
Хүндэтэ ханимнай мон лэ
гээшэ!
Таряан, таряан! Нюдэнэйм
сэсэгышн,
Тала дайдымнай шэмэ,
сүсэгышн,
Зоригжол ехэтэ ажалай эршэш,
Зоной жаргалай нангин
гэршэш!

***

Комбайнер хүбүүн Балданай
Хоолойн хонгёо гайхалтай,
Дуратай инаг Хандамаяа
Дурсан һанаа гэшэлтэй:
«Комбайнмай хүсэтэй юм
даа,
Хададаг юм даа, сохидог юм.
Ханилаашам илдам юм даа,
Халуун зүрхым
эрьюулмээр», —

Түрэл дуунай аялга
Түгнын хоймороор тарана.
Дээгүүр ниидэһэн жэргэмэл
Дэмжэн хүгжэм татана.

Абидын Самбуу — жолоошон
Ай-суй гүйлгэн бии болоод,
Комбайнай ябадал алданг...
Хоорбоо тудаба Балдандаа.
Шэмэ баян ургасын
Шэмэ ехэтэ орооһон
Дээрэхн бункер сооһоо
Дэгэлэй хамсы-соргоор
Автомашинын кузов руу
Адхаран харьяа горхолон...

Урдыш, урдыш, ороон,
Урасхалшни жабхалан,
Хада болон обооро,
Хамаг зоной жаргалан!

ХАМТЫН БАЙРА

Намжаа дайдаһаа хахасан
ядаһаар
Наран ороо. Халаан һэлгэнэ.
Оньһон техникэ шэнээр,
гаһараар
Оншо абан хүршэгэнэнэ.

Баруун хойно толон һулараа—
Байн байн будэг-бадаг болоно.
Заахан наранууд гэнтэ
ялараа —
Зайн гал Номоог-Толгойдо
носоно.

Хамтын байрада ууҗам,
һаруул,
Халаагһаа орогшод номгон,
даруу.
Хуряалгада эсээд, тингээ гү,
лагаа бэ?
Хубсаһаа һэлгээд, гар, нюураа
угааба.

Хүршэ таһалга — столово
соохоноо
Хүлдөө унан, тогоошон
бохиноо:

— Эй даа, баарһадни гэдэһээ
үлдэшоо...
Энэм янаиб! Галаа удхалшоо.
Үшөө нэгэ заа лабшаам
бусалаадхинг.
Үтэр түргэн таанадаа
һуулгаадхихаб...

Удангүй шүлэнэй амтатай
үнэр
Ууралтан тараал хамтын
байраар.
Табаг халбага хангираал:
хар-няр!
Таатай абяан даа, шүлһэн
һайраа.

Эсэтэрээ хээрэ хүдэлмэри
хээд,
Эдеэлхэдэ, нүхэд, ехэл аятай.
Балма хээтэйн бэлдэһэн
эдеэн
Баһал ямарш эдеэнһээ
амтатай.

Трактор, комбайнай бодото
эзэдэй
Түлэг эдеэлжэ байтар
хандан:
—Ай, даа! — гэбэ Балма
хээтэй. —
Алин гээшэб Мүнхымнай
Балдан?

— Нээрээ! — гэлдээд,
эдеэлэгшэд
Нэгэн дуугаар хүбүүе үгылбэ.
— Энэмнай, байза, хаана
гээшэб?
Эдеэн хүрэхэнь... — тогоошон
үгэлбэ.

— Халаанаа тушаагаал,
мотоциклаараа
Харайлган ошоол хойшоо
шэглээд.
Номоог-Толгой — Номто-
Шэбэр —
Номоор заагдаһан маршрут
шэлээл, —
Абяагүй яһа мүлжэжэ
һууһанаа
Абидын Самбуу-жолоошон
дуугараа.
— Юуниинь болоод, Номто-
Шэбэр
Һүниин зоргоор ошоо хүбүүн
бэ?
— Харанхы һүни Балданда
юунш бэшэ —
Хандамын зүрхэн
Харгыень гэрэлтүүлнэ.
— «Хандамын зүрхэн...»
— Ха-ха!
— Һа-һаа!
— Хаанаһаа, Гэндэн, һанажа
хэлэнэш! —
Гэрээр дүүрэн энеэдэн сасараа.
Гэндэн хэнһээш шангаар
энеэнэ.
Балма хээтэй мүншье амаргүй
лэ,
Баггүй шанга асуудал табяа:
— Харин, Гэндэн, һүниниш
харгые
Хаанахи хүүхэн гэрэлтүүлдэг
юм ааб?
Эдеэлжэ һуугшад мүнөө
хүхюун,
Энеэдэнэй долгиндо дахяад
сохюулба.
Ухаангүй хөөрэшөөд байһан
хүбүүн
Улайжа, нюураа доошонь
нюуба.
— Гэндэн, харалши хасараа
гэрэлдэ!
Гэжэ нүхэдынь наадалба
дүрьен.
Гал шатама нюуртай Гэндэн
Гараба газаашаа эрщээр
эрьен.
— Энеэдээ ханяадан лэ бү
болгогты,
Эшээжэ хүбүүе юундэ
мяхалаабта?
Эдеэлжэ садаа хадаа —
амарагты,
Эрьежэ ерэхэм һүнингөө
халаае,—
Тракторай бригадир Сэрэн ахай
Тамхяа аһаагаад, гаража
ябашалай.
— «Хандамын зүрхэн...»
Гэндэн өөрөө
Харин лэ тинхээ хүхеэ,
хөөрөө, —
Аман соогоо тогоошон гүбэнэн,
Амһартаяа угаана бушуу
түргэн.

БАЛДАНАЙ ЖАРГАЛ

«Эрхим гэгшээр хүдэлнэ даа,
Эршэ зориг шэдэлнэ даа.
Арбан жэлэй саада тээ
Арайл нимэ бэшэхэн һэн.
Үндэр салин түлбэри,
Үшөө нэмэлтэ түлөөһэн
Үргэн зоной мүрысөө
Үүсхээд хэды һайхан бэ.
Хүнэй һэшхэл үргэдөө,
Хүнэй үүргэ үргэгдөө» —
Гэһэн тон урматай
Гэрэлтэ бодол буйлуулан,
Бадмын Сэрэн бригадир,
Байрадаа ябууд дүтэлөө һэн.
Шагнан гэхэдэнь — гэнтэдэ
Шанха хойнонь мотоцикл
Ута нарин таршаганаан
Уншарагтажа шангадаад,
Һуунаг нюдэн галаараа
Һунаһан харгы шатааһаар
Дүтэлхэдэнь, харан гэ —
Дүүтэн-Мүнхын Балдан лэ.
«Үглөөнэйнгөө халаанда
Үргэһэндөө садангүй
Һали-болн гараа һаа,
Һай юумэ үзэхэгүйш! —
Гэжэ Сэрэн Бадманч
Гэмэрэн хүбүүе үгтаба.
Хүйхэр залуу Балданай
Хүхюун гээшэнь аргагүй.
Таһа тэбэреэд бригадираа
Таалаад огто һалабагүй.
— Аргаарыш аа, Балдан, ши!
Али һогтуу юумэ гүш? —
Гайхан, тагнан бригадир
Гараа дэлгээн байба лэ.
— Һогтууб, Сэрэн Бадманч,
Һогтооб, ахатан, булайгаар.
Арайл энэм, мүнөөхи
Архиин һогтуу бэшэл даа.
Ажабайдалай дүлэтэ,
Ажалай нангин һогтуу лэ.
Жаргалаймни, дуранаймни
Жабхаланта һогтуу лэ.
Аяар битнай зургаан жэл
Али тухай зобоһоноо,
Хэды ехээр тулинһанаа
Хэндэш хэлэнтүй ябаалби.
Дуранайнгаа дабаае
Дууһыень гаталан гараалби.
Үеын инаг Хандамынгаа
Үгыень одоо абаалби.
Хурдан түргэн болзорто
Хуряалгаа дүүргэжэ,
Хурим түрээ хэхэмнай —
Худа урагууд уулзаг лэ!
Хүл гарайм балсанда
Хүсэ шадал нэмэнхэйл.
Хүдэлмэрээ хэхээ
Хүсэн хүлеэн байналби! —
Балдан
Сэрэн ахайгаа
Бахим тэбэреэд табибагүй.
Һогтооб битнай, Бадманч,
Һогтоошгүйдөө аргамгүй,
— Ойлгооб, Балдан, бишниш
Олон жэлэй урда тээ
Эгээл шамдал тон адли
Эдир һогтуул ябаһан хүм.
Элшэтэйл халуун наран,
Эршэтэйл залуу наһан... —
Ингэжэ хэлээд, бригадир
Инаг дураяа дурсаба.
Дорьбогүй болон гэнтэ
Дороһоо һанаа алдаба.
Хорин табатай Балдан,
Хорн аха Сэрэн —
Аха дүүтэн хүзүүдэлдэн,
Амархаа байрадаа оронод.

***

Городойл түхэлэй байшан —
Гостиницал гээд дүүрээ.
Номгоржо эсэһэн техникэшэд
Нойрсоно оронууд дээрээ.
Баатар янзаар хурхирнад.
Балдан нойргүй — һэргэншээ.
Дэбтэр гаргаад, «хюр-хяр» гэн,
Дээрэнь тэмдэглэл бэшээ:
«Сентябрьиин 20,
Сэлмэг һайхан энэ үдэрые
Жабхалан баяр түгөөгшэ
Жаргалта үдэр гэжэ нэрлэн
ябахаб.
Хайрата инаг, минии Хандама,
Хандама, Хандама; Хандама,
Хандама,
Хэлэхэ ёһотой нюуса үгыешни
Хэды удаан хүлеэгээбиб!
Ай зайлуул!
Аяар 100 жэл үнгэрөөл
тамалаад намай.
Хубаагдаагүй дура сэдьхэлэй
Хуби азагүй мэдэрэлээр
Зосоохиё шүрэбдүүлэн.
Талаанай зугадахада,
Тамаа үзэн ядахада,
Үдэр — жэлэй тэнтэйл,
Үнгэржэ үгэхэгүйнь жэгтэйл.
«Минниш!» гэһэн
Мянга дабтаһан үгым
харюуда:
«Шнниб!» гэжэ
Шэхэндэм энэ үдэшэ
шэбэнээш.
Дүтэлжэ ерээд,
Дүрэгүйхэнөөр харюудан,
Урин үнжэгэнөөр
Уралыем уралаараа жэгнээш,
Наһанайнгаа хуби заяа —
Нангин энэ дураяа
Үнэн сэхээр сахижа ябахаб,
Үндэр тэнгэридэл тахижа
ябахаб!»
Жаргалта сэлоон Балдан
Жабхалан нойроор унтахадаа,
Эгээл һайхан зүүдэ
Энэ һүни харабал даа.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

(Үргэлжэлэл. Эхининь январиин 13-най номерто).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Үндэр нэрэл даа — механизатор» — түрүү бэшэг. «Табан жэлэй алхам» — подборко. БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хүдэлмэришэд лэ хуу шиидхэхэ» — В. Соломатинагай статья. «Хооһон найдуулгаар мэхэлэгдээд» — Г. Субботиной корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: «Олоной баясхалан» — И. Николаев, С. Цыдыпов гэгшэдэй фоторепортаж. Уласхоорондын мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Талаангаар бадарһан хүлгөөтэ үдэрнүүд» — Г. Болдогоевой статья.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03329. Заказ № 1159.